

dossier verblijfswetgeving

tijdschrift voor wie ten dienste staat van buitenlanders
jaargang 1 - nummer 1 - 1978 - driemaandelijks

373EEF
BARREL

Bareel

een uitgave van de v.z.w. (in oprichting) BAREEL.

Redactie : (voorlopig) :

Miek Aerts, Frank Bundervoet, Trees Castelein, Frank Moulaert, Lieven Vandenberghe, Liselotte Pittery, Sarie Abdeslem, Tine Wouters, Luk Michiels.

Lay-out :

Julie Godts.

Foto's :

Jan de Staelen, Christian Ledocq, Pilou Vanderdonckt.

Druk :

Pencoprint, Wilsle.

Redactie en administratie :

Kogelstraat 34, 1000 Brussel.
Het O.C.G.B. staat voor de administratie in.

Abonnementen :

gratis abonnement voor wie om één of andere reden in deze problematiek geïnteresseerd is. Wie het blad echter verder wil bekomen dient de invulstrook verder in dit nummer, volledig in te vullen en op te sturen naar administratie BAREEL.

Overname :

geheel of gedeeltelijk, van tekst en/of illustraties is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie.

inhoud

Perikelen rond de Islam in België

p. 5- 7

De ambassades bezondigen zich aan inmenging in het religieus leven van de gastarbeiders. Zij schuiven de heer Aluini als « Groot-Imam » naar voren. Krijgt België een aartsbisshop voor de Islam ?

De verstoting van de Marokkaanse vrouw

p. 8

Moeten verstoten Marokkaanse vrouwen het land verlaten en plaats ruimen voor een nieuwe vrouw ? Welke garanties heeft een Marokkaanse vrouw tegen een verstoting door haar man ? Moet België die verstoting aanvaarden ?

De Marokkaanse vrouw tussen schip en wal.

Dossier verblijfswetgeving

p. 9-17

De kamercommissie voor de Justitie heeft haar bespreking van het wetsontwerp Vanderpoorten inzake de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen beëindigd. De tekst komt weldra voor het Parlement.

Betekent dit het einde van de oorlogswetgeving van 1952 ?

In het dossier : een situering van de toekomstige wetgeving, een kritische bespreking van de tekst aangenomen door de commissie en een interview met prof. Rigaux.

Werkloosheid van vreemdelingen

p. 18-20

Ook de vreemde arbeiders blijven niet van werkloosheid gespaard. Welke problemen stellen zich bij hun werkloosheid ? Waar vinden ze nog werk ? Gaan vreemde arbeiders liever stempelen dan werken ?

We spraken met enkele Marokkanen te Borgerhout.

Gastarbeiders, lotgenoot, landgenoot ?

p. 21

Onder deze titel verschijnt van de hand van Albert Martens en Miek Aerts een publikatie over 10 jaar gastarbeidersstrijd in België.

De uitgave is gepland voor maart bij Kritak. Een voorpublicatie.

En verder

redactioneel

p. 3

dokumentatie

p. 22

abonnementsstrook

p. 20

Lezersrubriek

In het volgend nummer wordt ook een lezersrubriek voorzien. Reacties en suggesties van lezers worden dan ook graag bij de redactie binnenverwacht.

bareel : voor wie werkt met buitenlanders.

Wat u momenteel nieuwgierig aan het doorbladeren bent is het eerste nummer van een nieuw blad. Bedoeling en uitgangspunt kunt u bij het lezen en doorkijken onmiddellijk vaststellen. Toch een verduidelijking.

Bareel is een blad voor wie werkt met en ten dienste staat van buitenlanders. Het is bedoeld voor vrijgestelden en ambtenaren van onthaalcentra voor vreemdelingen, maar ook voor vrijwilligers in actie-, werk- en studiegroepen en voor mensen die zich in allerlei sociale diensten voor vreemdelingen inzetten. Tevens is dit blad gericht naar functionarissen in overheidsinstanties die in deze problematiek werkzaam zijn : ambtenaren in ministeries, functionarissen in openbare centra voor maatschappelijk werk (O.C.M.W.'s) en naar mensen die op bedrijfsniveau met buitenlanders bezig zijn.

Bareel is ook bestemd voor hen die om één of andere reden — studie of werk — meer over de migratieproblematiek willen weten.

Problematiek

Geen blad over de « gast » arbeider. Geen blad over het « gastarbeidersprobleem ». De redactie hanteert een andere invalshoek.

Het probleem ligt bij de verziekte structuren van de West-Europese economie en bij de politiek-economische situatie in de landen van herkomst. Daarom stellen wij dat de noodzaak tot gedwongen migratie als gevolg van economische structuren, weggenomen moet worden. De vreemde arbeiders die in de Belgische economie tewerkgesteld worden, maken deel uit van het geheel van arbeiders in onze samenleving. Het streven naar een gelijke behandeling, gelijke kansen en rechten heeft plaats binnen de arbeidersbeweging. De inbreng van hun sociaal en cultureel leven moet aanvaard worden als een verrijking van ons cultuurpatroon.

Daarnaast moet ervoor gezorgd worden dat de buitenlanders sociaal vaardig worden en dat ze optimaal kunnen participeren in het beleid dat ten aanzien van hen ontwikkeld wordt. De

zelforganisatie van de vreemdelingen dient bevorderd.

Bedoeling

Vanuit dit uitgangspunt zal de redactie pogen de migratieproblematiek inzichtelijk te maken. Ze vindt dit om volgende redenen noodzakelijk. Na tientallen jaren van inwijking van vreemde arbeiders is er nog steeds geen of weinig informatie over buitenlanders beschikbaar. Sporadisch komt een boek of dossier aan dit tekort tegemoet, maar men dient zich hoofdzakelijk te beroepen op buitenlandse vakliteratuur. Pers, radio en televisie hebben voor deze problematiek weinig belangstelling. Dit heeft als gevolg dat er in de publieke opinie en zelfs in het welzijnswerk nogal wat misvattingen heersen rond deze problematiek. Met veel goede wil begonnen initiatieven laten het -wegens gebrek aan informatie- na luttele tijd afweten. Er wordt met veel roeispansen in alle richtingen geroeid ...

Tevens denken wij dat vele instellingen, groepen en personen te weinig of niet aan konstruktieve kritiek blootgesteld zijn geweest. Bepaalde instellingen, organisaties en personen hebben jarenlang, kritiekloos, elk hun eigen beleid kunnen bepalen en uitvoeren. Met als gevolg dat ze verdrinken in hun eenzaamheid of dat ze een onbeperkte macht hebben verworven.

De redactie wil vanuit deze perspectieven een leesbaar en prettig gepresenteerd blad aanbieden. Ze wil een band met de lezer en wil die mede door de kwaliteit van de informatie, die overzichtelijk gerangschikt en goed geïllustreerd, zal zijn. Door zijn inhoud wil het blad een instrument worden tot beter onderling begrip en tot « deskundigheidsbevordering ». Onder de vorm van een dossier zal gepoogd worden in elk nummer een bepaald thema grondig te behandelen. De redactie is niet de betweter. De lezer wordt alle ruimte gegund om discussies op gang te brengen. Als dusdanig wil *Bareel* spreekbuis zijn van voortdurend wisselende inzichten.

Bareel is echter kleurloos noch gezichteloos. Het blad zal het beleid van zowel

overheids- als partikuliere instanties, personen en groepen, in Vlaanderen, België en in het buitenland met kritisch en waakzaam oog volgen.

De redactionele verantwoordelijkheid beperkt zich tot de niet of met 'redactie' ondertekende artikels.

Redactie

De redactie bestaat zowel uit Belgen als uit buitenlanders. Ze is samengesteld uit een kernredactie en een groep vaste medewerkers, die nog altijd voor uitbreiding vatbaar is.

De redactie is onafhankelijk van elke instelling of organisatie. Omwille van die reden wordt trouwens geopteerd voor een vereniging waarin de zelfstandigheid van de redactie gewaarborgd wordt.

Magazine

Bareel verschijnt (voorlopig) driemaandelijks als magazine. Het zal telkens 24 pagina's tellen. Het eerste nummer verschijnt op 1000 exemplaren. Het blad wordt (voorlopig) materieel en financieel gesteund door het OCGB (Onthaalcomité voor Gastarbeiders van Brabant).

Bareel wordt in principe gratis verspreid. Als u het blad echter verder wil ontvangen, wat voor ons de beste steun betekent, vult u best de invulstrook in op pagina 20.

REDAKTIE

Marokkanen en Turken gaan niet akkoord met het beleid inzake Islam.

Bij de Marokkaanse en Turkse gastarbeiders leeft de vrees dat de heer Aluini officieel erkend zal worden als « hoofd van de islamitische eredienst ». Wat zou betekenen dat de ambassades zich ook een onaanvaardbare inmenging in het religieuze leven van deze gastarbeiders zouden kunnen veroorloven. De heer Aluini eigent zich namelijk de titel toe van « Groot-Imam » van België. Een titel die hoe dan ook onbestaande is in de islamitische godsdienst.

De enige verklaring waarom België toch « gezegend » is met een groot-imam is dat de belangengroep achter de heer Aluini, zijnde de ambassadeurs, trachten te speculeren op een Belgisch parallelisme voor de titel van aartsbisschop, in de stille hoop dat de Belgische overheid gemakkelijker in de val loopt.

De islam steunt op vijf belangrijke pijlers. De eerste, in het kader van dit artikel de belangrijkste, is dat de profetische boodschap van Mohammed steunt op de erkenning van één enkele godheid, zonder enige tussenpersoon of medewerker. (*Tachahhoud* — de *chachada* : er bestaat alleen God en Mohammed is zijn gezondene). Mohammed is het daarom ook niet eens met Joden en Christenen, die wel hun schriftgeleerden en monniken laten bemiddelen tussen God en de gelovigen.

Ten behoeve van de heren ambassadeurs dan ook volgende gezagsargumenten :

Sura 4, 169 :

« O lieden van de Schrift, overschrijdt niet de grenzen in uw godsdienst en zegt niets anders over Allah dan het wezenlijke. Immers de Masih, Isa zoon van Marjam is slechts de boodschapper van Allah ... Geloof dan in Allah en Zijn boodschappers en zegt niet : Drie (de drievuldigheid) — Houdt daarmee op, dat is beter voor U ».

Sura 5, 76 :

« Ongelovig waren zij die zeiden : Allah, dat is de Masih, zoon van Marjam — terwijl toch de Masih zeide : O zonen Isra'ïls, dient Allah, mijn heer en uw Heer. — Waarlijk, wie aan Allah genoten geeft, voor die maakt Allah de aarde verboden en zijn bestemmingsoord is het vuur ... »

Sura 3, 31 :

« Zij hebben zich hun schriftgeleerden en hun monniken tot heren genomen, buiten Allah, en ook de Masih, zoon van Marjam, terwijl hun tocht niets anders bevolen is dan dat zij een Enig

God dienen, buiten wie er geen God is. »

Dus de koran en de profeet zelf !!

De islamitische dienst zelf (*çalât*) is een strikt individuele daad van gelovige tot godheid. Deze individuele daad moet gebeuren in 'staat van zuiverheid' zowel voor de gelovige als voor de plaats van de dienst.

Aan de eis van zuiverheid voor de plaats wordt voldaan door het spreiden van een tapijt of deken.

Hier dient opgemerkt te worden dat *çalât*, zijnde de vijf gebedsstonden bij dag gehouden, iets anders is dan de vrijdagse bijeenkomst welke doorgaan in de « *jami* ».

Tijdens deze bijeenkomst worden wel religieuze gebeden gezegd maar zij heeft ook een socio-politiek karakter. In de islam valt de socio-politieke gemeenschap samen met de religieuze. Daarom hebben in de islamitische landen de christenen en joden een zeer speciaal statuut met gevolgen op gebied van het staatsburgerschap.

Opdat deze bijeenkomsten regelmatig verlopen wordt één gelovige aangeduid om zich vooraan te zetten (*Amama*) ; de gelovige wordt 'Imam' genoemd. Op hem richten de gelovigen zich om individueel hun verschillende gebeden te doen. Aan de titel van 'Groot-Imam' kan dus onmogelijk een bepaalde representativiteit verbonden zijn, wat wel het geval is voor de titel van aartsbisschop.

Tijdens de vrijdagse bijeenkomst wordt er ook geprekeerd door de « *Hâtib* » — in Marokko de « *Rais* ». Maar noch de « *Imam* », noch de « *Hâtib* » zijn bedienaars van de eredienst.

De drie andere diensten zijn de vasten (*çaoum*) tijdens de Ramadan-maand,

het geven van wettelijk bepaalde aalmoezen (*zakât*), en de bedevaart naar Mekka (*Hajj*) en naar Medina. Tijdens deze bedevaart is het van belang dat de familievader op de tiende dag een schaap slacht en dit offert aan Abraham.

Uit deze sumiere beschrijving kan gesteld worden dat zowel in de leer als in de praktijk de functie en betiteling als « geestelijke » niet voorkomt in de Islam, en dat deze zelfs verworpen wordt. Vandaar dat het onjuist is dat men iemand tot « Imam » benoemt, in de zin van geestelijke, en zodoende een verwarring creëert waaruit bepaalde milieu's voordeel kunnen halen.

De godsdienstige bevoegdheid in de Islam behoort alleen aan de Koran zelf. Mohammed is slechts de getrouwe boodschapper van de Koran ; trouwens na de dood van Mohammed werd de openbaring als voltooid beschouwd. Vandaar dat er dan ook alleen maar « koranbesprekers of komentatoren » kunnen optreden, zo ook taalkundigen, exegeten, juristen, apologeten en mystieke soufi's. Het zijn deze komentatoren die, zoals dat trouwens ook voorkomt in de andere godsdiensten, hun kennis gebruiken om macht te verwerven of macht te legitimeren, of nog als kaste het leiderschap over de gelovigen op te eisen. Zo de « *Ulémas* », (de deskundigen die het nationaal cultureel patrimonium maar vooral het islamitische religieus patrimonium ten tijde van het kolonialisme beschermd hadden). Bij hen vond de opvatting van een kerkelijke macht ook in de islam verdedigers.

Hetzij door politiek-religieuze bewegingen op te richten zoals de beweging « *Takfir awl Higrâ* » en de bekende « Association des Frères Mu-

sulmans». Eerstgenoemde beweging stelde zich zoals zoveel andere broedersschappen (*confréries*) buiten de islam. Deze beweging gaat voorts in die zin ver dat haar leden naast de weigering om aan het maatschappelijk leven deel te nemen, de eerste jaren van de islam willen herbeleven en alles overhebben, zelfs geweld, voor de oprichting van een nieuwe islamitische gemeenschap. « Les Frères Musulmans », op dit ogenblik zeer actief in Egypte en Soedan, is ook een beweging die in naam van religieuze waarden politieke actie gaat voeren.

Machtverwerving kan ook gebeuren door de heersende wereldlijke macht te steunen en te sakraliseren. Tegenwoordig bestaan er nog heel wat vorsten die zich de titel « Leider van de gelovigen » aanmatigen, zich beroepend op een stamboom die teruggaat tot de profeet via zijn schoonzoon « Ali »...!!

Ook presidenten van socialistische landen beroepen zich op de islamitische godsvrucht. Het bezitten van heilige plaatsen is een politieke troef. En ondanks voortschrijdende secularisatie van recht en economie, blijven veel Arabische landen zich « islamitisch » noemen en beschouwen zij de islam als staatsgodsdienst. Sommige landen hebben ook een « Ministerie voor Islamitische aangelegenheden ».

Wel genieten degenen die een diepgaande kennis van de Koran hebben een zeker prestige, maar ze kunnen er geen macht op bouwen. Men kan op hen beroep doen als raadgever, voorlezer, geleterde ... (*Fqih*). Het wereldlijk gezag kan een beroep doen op hun deskundigheid en hen als academische autoriteit (*Sayh ul'islam*), juridisch raadgever (*Moufti*), rechter (*Kadi*)... benoemen voor de gevallen waar de koranwet van toepassing is. In die hoedanigheid zijn ze staatsambtenaren en géén geestelijke gezagsdragers.

De islam met een Belgisch gelaat

Zoals iedereen allicht weet is de islamitische eredienst ook erkend in België bij de wet van 19 juli 1974. Eigenlijk betekent dit niet dat België de islamitische godsdienst erkent. Er kunnen in ons land geen godsdiensten erkend worden vermits de grondwet voorziet in de vrijheid van eredienst. Verschillende Arabische kranten stelden deze wet dan ook verkeerdelijk voor alsof de islam de vierde staatsgodsdienst zou zijn.

De titelatuur van de wet is wel duidelijk: « wet tot erkenning van de besturen belast met het beheer van de temporalien van de islamitische eredienst »; dus enkel m.b.t. de tijdelijke goederen.

Ook voor andere erediensten geldt dezelfde regel: België kent vrijheid van eredienst en zodoende is er geen staatsgodsdienst. Wel worden de beheerscomités voor de temporalien erkend zoals o.a. de kerkfabrieken. Deze erkenning steunt op het feit dat tijdens het Napoleonistisch bewind de kerkelijke goederen werden gekonfiskeerd (1789), wat later bijgelegd werd in een konkordaat met de Paus. Dit konkordaat is niet geldig meer, maar in de geest van het Nationaal Congres (1831) en artikel 117 van de grondwet werden er maatregelen van het konkordaat overgenomen in verschillende wetteksten.

Sinds 1971 verschijnen de eerste wetsvoorstellen voor de erkenning van de islamitische godsdienst. In deze wetsvoorstellen worden dezelfde voordelen gevraagd voor de islamitische eredienst als voor de andere erediensten. Een belangrijk document in dit verband is het rapport 104 - zitting 1973-74 van de voorzitter van de senaatskommissie, de heer Dua.

De bedoeling, door wetsvoorstellen de diskriminatie op te heffen ten aanzien van duizenden gastarbeiders en daardoor hun levensvoorwaarden te verbeteren is lovenswaardig, maar achter deze goede bedoeling kan men wel een vraagteken zetten als men weet dat alleen de leidende groepen in de Arabische landen werden gekonsulteed voor het opstellen van het rapport... De tekst van het rapport ligt er niet om: « De minister zal inlichtingen inwinnen over dit onderwerp bij de ambassadeurs van de betrokken landen. De minister verklaart inderdaad contact genomen te hebben ... » (blz 5).

Tevens is er een onverklaarbare gelijkshakeling tussen « vertegenwoordiger van de islamitische eredienst » en « Groot-Iman van de islamitische eredienst in België », die niemand anders is dan de heer Aluini. Degenen op wie de wet betrekking heeft werden niet gekonsulteed, wat nog nooit in de geschiedenis van de erkenning van godsdiensten is voorgekomen.

Het rapport Dua schept geen duidelijkheid. Integendeel, men lijkt eerder

gediend te zijn met een verwarring als waar de leden van « Centre Islamique et Culturel » zich van bedienen. Zo wordt dan op blz. 5 van het rapport geargumenteed dat de « hiërarchie van de erkende godsdiensten, ook die van de islam, duidelijk bepaald en bekend is. De gelovigen zijn aan haar regels onderworpen en worden geacht de opgelegde verplichtingen na te komen ». Deze hiërarchie blijkt dan het « Centre Islamique » en de « Groot-Imam van België » te zijn. Van de leden van de senaatskommissie kan men nog aanvaarden dat zij door ondeskundigheid de zaak terugbrengen tot de door hen gekende kristelijke concepten. Maar dat de musulmanen die de kommissieleden hierover duidelijk raadpleegden hen om de tuin leiden, is grofweg de Belgische wetgever misbruiken voor eigen politiek voordeel.

« Le Centre Islamique et Culturel à Bruxelles »

De heer Mohammed Aluini is administratief directeur van de vereniging zonder winstoogmerk « Centre Islamique et Culturel à Bruxelles » (bijlage Belgisch Staatsblad 3695 van 20 juni 1968). Hij is afkomstig van Kerouan in Tunesië.

De heer Aluini verzorgt zeer goed zijn propaganda. Onlangs verschenen in La Cité, Le Soir en Knack interviews waarin hij zijn opvatting over de organisatie van de islam in België naar voren bracht.

De v.z.w. Centre Islamique et Culturel werd opgericht door de ambassadeurs van verscheidene Arabische landen, o.a. Saoedi-Arabië, Egypte, Marokko, Algerië, Tunesië, Niger, Iran, ...

Deze v.z.w. is opgericht in het kader van de wet van 25 oktober 1919 en van 6 december 1954 die de rechtspersoon toekent aan internationale organisaties die een filantropisch, religieus of wetenschappelijk doel nastreven. Volgens dezelfde wetten worden ook het Goethe-Instituut, l'Alliance Française, de Bijbelgenootschap, enz. erkend. Het centrum is dus niet erkend volgens de wet van 27 juni 1921 over de toekenning van rechtspersoonlijkheid aan Belgische verenigingen zonder winstoogmerk. De aard van de erkenning blijkt ook uit de samenstelling van de leden: daar waar geldt dat voor (Belgische) v.z.w.'s 3/5 der leden van Belgische nationaliteit moeten zijn, is dit niet vereist voor internationale v.z.w.'s.

Maar als we op de teksten terugkomen dan blijkt dat de erkenning van godsdiensten enkel betrekking heeft op de erkenning van beheerscomités van temporalien van die erediensten waarvan goederen aangeslagen waren door Napoleon. De islam valt hier duidelijk niet onder. Trouwens de betrokken wetgeving is alleen rechtsgeldig voor Belgen die de Islam belijden. Nu kunnen we wel in de argumentatie komen, dat de voordelen van deze wetten worden uitgebreid tot de musulmaanse gastarbeiders omdat ze in een zeer belangrijke mate deelnemen aan het economisch leven van ons land en omdat de erkenning van de islamitische eredienst belangrijk is voor hun integratie hier. We kunnen er echter niet mee akkoord gaan dat deze voordelen toegekend worden aan een instelling waarvan de leden en de directeur enkel diplomatieke gezanten zijn. En als zodanig hebben zij niets te maken met de Belgische wetgeving; zij zijn trouwens gezien hun statuut onbevoegd zich in binnenlandse aangelegenheden te mengen.

Men vraagt toch ook niet aan de Britse koningin hoe zij de organisatie van de Anglikaanse kerk in België ziet?

En de uitvoeringsbesluiten

Tot hertoe zijn nog geen uitvoeringsbesluiten, die normaliter meteen volgen, verschenen. Naar verluid is men wel spoed achter de zaak aan het zetten. Op 20 juli 1977 stelde de heer Vandewiele een parlementaire vraag betreffende deze uitvoeringsbesluiten. In het antwoord van de Minister van Justitie staat dat een Koninklijk besluit in de maak is en dat dit ter advies is voorgelegd aan de Raad van State. Voor zover onze informatie gaat, blijkt tot hertoe de houding van de Belgische regering nog niet gewijzigd te zijn. In het antwoord verwijst de minister eveneens naar « de overheden die mogen beschouwd worden als de vertegenwoordigers in België van de islamitische eredienst. » Ook staat er klaar en duidelijk: « op verzoek van de bevoegde overheden van de islamitische eredienst, zal de regering sommige gemeenschappen ervan mogen erkennen ».

Uit het bezoek dat de minister bracht aan de moskee ingericht door de v.z.w. « Centre Islamique et Culturel à Bruxelles » in een oud paleis van het halfeeuwfeestpark, kan men vermoeden in welke richting de minister denkt. Waarom bracht hij geen bezoek aan de moskees in Winterslag, Borger-

hout, Lokeren, Sint-Niklaas en zoveel anderen?

Zoals op dit ogenblik wordt voorzien zou de organisatie van de islam op provinciale basis berusten. Konkreet: artikel 2 van de wet van 1974 zegt: « artikel 19 bis: de besturen die eigen zijn aan de islamitische eredienst worden op dezelfde wijze geregeld op basis van het grondgebied van de provincie. De voogdij over die besturen wordt uitgeoefend door de Minister van Justitie.

Hun oprichting, evenals de burgerrechtelijke handelingen die zij verrichten en de aanvaarding van giften die hun gedaan worden, zijn evenwel onderworpen aan de machtiging van de Koning. In ieder geval is het advies van de betrokken bestendige deputaties van de provincieraden vereist. — De geldelijke tegemoetkomingen van de gemeenten ten voordele van de bedienaars en de besturen der erediensten bepaald in vorige artikelen, zijn ten laste van de provincies wat de islamitische eredienst betreft ».

De heer Aluini vertaalt dit artikel als volgt in Knack: « per provincie kan er nu een moskee opgericht worden ». Door dit maneuver wordt eens te meer over het hoofd gezien hetgeen leeft bij de betrokken gastarbeiders. Tot nu toe was het 'aan de basis' in de wijken en gemeenten, waar de musulmanen van verschillende nationaliteiten gegroepeerd zijn, dat het initiatief genomen werd lokalen voor godsdienstige en kulturele activiteiten in te richten, dit vaak met de hulp van Belgen en andere religieuze gemeenschappen.

Dat in de laatste alinea van artikel 2 van de wet verwezen wordt naar de gemeenten is maar een smalle achterpoort. Temeer daar men weet dat het

advies van de bestendige deputaties belangrijker zal zijn en daar de gemeenschappen slechts door de regering erkend zullen worden op verzoek van de bevoegde overheden van de eredienst. Het advies van de heer Aluini kan nooit vrij zijn van politieke elementen — als directeur van de v.z.w. is hij trouwens te allen tijde afzetbaar door de betrokken ambassadeurs.

De musulmaanse gastarbeiders

De gastarbeiders die zeer goed op de hoogte zijn van deze evolutie hebben dan ook samen met Belgen een v.z.w. gesticht in het kader van de wet van 27 juni 1921.

De v.z.w. heet « Islamitische Cultuur en Godsdienst » (bijlage van het Belgisch Staatsblad van 21 april 1977 nr 3321). Een groot deel van de Belgische leden is als vrijwilliger werkzaam in lokale onthaalcentra. De gastarbeiders die lid zijn van de algemene vergadering en de raad van beheer, hebben geen diplomatiek statuut. Deze vereniging wil zich niet de religieuze autoriteit over de musulmanen toeëigenen. Het standpunt van de betrokken gastarbeiders is duidelijk: er bestaat géén religieuze overheid in de islam! Zij wensen echter in alle vrijheid hun eredienst te beoefenen. De waarborg van die vrijheid is voor hen de eerste voorwaarde om zich volwaardig te integreren in de Belgische samenleving.

Zij wensen dan ook als uiteindelijk betrokkenen gehoord te worden door de bevoegde Belgische instanties.

Zij wijzen tevens op het onlogische in het beleid van de Belgische Overheid. Het Ministerie van Arbeid en Tewerkstelling betaalt namelijk in het kader van haar onthaalbeleid de loonkosten van een aantal *imams* en Arabische morele raadgevers. Deze *imams* en raadgevers werden voorgedragen door de gastarbeiders zelf. Men kan zich de vraag stellen waarom het Ministerie van Justitie niet « deze hoofden van de islamitische eredienst » heeft geraadpleegd...?

De gastarbeiders vrezen vooral dat de erkenning van de heer Aluini ook invloed zal hebben bij de benoeming van Arabische leraars door het Ministerie van Onderwijs. Een aantal besluiten van de Ministers van Onderwijs kunnen inderdaad van kracht worden

vervolg op p. 17

Luk MICHIELS

De Marokkaanse vrouw tussen schip en wal.

Een Marokkaan brengt zijn Marokkaanse vrouw terug naar Marokko, onder het voorwendsel dat haar vader overleden is. Eens in Marokko verstoot de Marokkaan zijn vrouw, keert onmiddellijk terug naar België en laat zijn vrouw uit het gemeenteregister schrappen. Ook de vrouw — wiens vader springlevend bleek — komt nu terug in België. De vreemdelingenpolitie laat echter weten dat zij het land moet verlaten. Door het schrappen uit het gemeenteregister heeft de vrouw immers haar recht op verblijf verloren. De vrouw woont met acht kinderen in België.

Het Musulmaanse recht kent, evenals het Joodse recht, het principe van de verstoting.

Deze verstoting (*Talak*) kan zowel unilateraal, bij overeenkomst, als gerechtelijk gebeuren. De verstoting naar gemeen recht is de eenzijdige verstoting. Zij kan alleen door de man uitgesproken worden.

Dergelijke eenzijdige verstoting kan op verschillende manieren plaats vinden. Soms is ze onherroepelijk en verbreekt ze onmiddellijk de huwelijksband. De man is dan niet langer onderhoud verschuldigd aan zijn vrouw; hij kan met haar geen nieuw huwelijk meer aangaan (tenzij ze later opnieuw gehuwd is en gescheiden). De vrouw kan onmiddellijk een ander huwelijk aangaan.

In de meeste gevallen is de verstoting echter herroepelijk. De *Nafaqa* (onderhoudsplicht t.o.v. zijn echtgenote) blijft bestaan gedurende een periode van drie maanden (de zogenaamde « re-traite de continence »), waarin de man de verstoting ongedaan kan maken. Doet hij dit niet, dan krijgt de verstoting een definitief karakter. Hij kan echter opnieuw met dezelfde vrouw huwen. Slechts na haar een derde keer verstoten te hebben wordt een nieuw huwelijk onmogelijk (tenzij de vrouw later opnieuw gehuwd en gescheiden is).

Na het definitief worden van de verstoting kan de vrouw aanspraak maken op een *Mout'a* of « don de consolation » (smartgeld) die in verhouding dient te staan tot de toestand en de middelen der vrouw. De kinderen worden in principe aan de vrouw toegewezen, maar de vader heeft een blijvende onderhoudsplicht t.a.v. hen.

Voor de gewone verstoting zijn eigenlijk geen strikte vormvoorwaarden vereist. Meestal legt de man een verklaring af voor twee notarissen (*adoul*) wiens akte dient gehomolo-

geerd te worden door de rechter (*kadi*). Deze verstoting gebeurt gewoonlijk in Marokko zelf, maar het is gekend dat ze ook in België plaatsvindt. Zelfs in Nederland verblijvende Marokkanen komen naar het Brusselse consulaat om hun vrouw te verstoten.

Moeilijkheden

De verstoting van een Marokkaanse vrouw die in België verblijft, heeft tal van moeilijkheden tot gevolg. Vooreerst kan de vrouw in een moeilijke verblijfsituatie terechtkomen. De man verstoot zijn vrouw, schrapte haar uit de gemeenteregisters en laat zijn nieuwe vrouw overkomen. De vreemdelingenpolitie: « Wij kunnen toch niet dulden dat een man voortdurend nieuwe vrouwen laat overkomen ». ... Met als gevolg dat de verstoten vrouw dreigt uitgewezen te worden. Tenzij ze in het bezit is van een arbeidskaart A, zal ze moeilijkheden krijgen in verband met haar verder verblijf. Veel Marokkanen laten echter niet toe dat hun vrouw dergelijke kaart aanvraagt. Zodoende komt ze na de verstoting niet alleen in een onzekere verblijfsituatie, maar wordt het voor haar ook moeilijk om haarzelf en haar kinderen te onderhouden. Op die manier kan het gebeuren dat de kinderen door een Belgisch rechter aan de man worden toegewezen, omdat de vrouw niet in staat is hen te onderhouden.

Rond de verstoting van de Marokkaanse vrouw — en vooral rond de problemen die ze stelt in België — kunnen dan ook terecht vragen worden gesteld. In rechtskringen is er al vaak op gewezen dat de eenzijdige verstoting in vele gevallen strijdig is met de Internationale Publieke Orde. Verder zijn sommigen van mening dat een verstoting in België uitgesproken onmogelijk geldig kan zijn.

Een duidelijke stellingname voor of

tegen de aanvaardbaarheid van de verstoting, uitgesproken in Marokko of in België, lijkt weinig opportuun. Het niet aanvaarden van een in België uitgesproken verstoting, kan als gevolg hebben dat de vrouw die rechtsgeldig in België verbleef, in Marokko verstoten wordt, en niet meer de kans ziet of krijgt naar hier terug te komen.

Trouwens het verblijf van Marokkanen in België heeft als gevolg dat zij hun cultuur, hun godsdienst en hun gewoonten in onze samenleving binnenbrengen. De verstoting dient als Marokkaanse vorm van echtscheiding aanvaard te worden.

Wel moet nagegaan of de eenzijdige verstoting niet voor gevolg heeft dat vrouw en kinderen volledig in de kou komen te staan. Sommige vrederechters weigeren wel eens de verstoting te aanvaarden, als het blijkt dat de man zijn onderhoudsplicht niet zal kunnen nakomen.

Het wordt in ieder geval hoog tijd dat rechtsinstanties en advokatuur een grotere interesse gaan tonen voor deze problematiek. Het niet bekend zijn met deze problemen heeft voor gevolg dat rechtbanken dergelijke zaken liever niet behandeld krijgen, en ze op de lange baan schuiven. Het wegwijzen raken in de aard van de verstoting, in echte en valse akten, in onderhoudsverplichtingen ... lijkt een onoverkomelijke taak.

Ook de Dienst Vreemdelingenzaken bij het Ministerie van Justitie (Vreemdelingenpolitie) dient begrip op te brengen voor de problemen die dergelijke verstotingen met zich brengen. Het automatisch koppelen van uitwijzing aan verstoting en het schrappen van de vrouw uit het gemeenteregister, kunnen niet aanvaard worden.

Of, blijft de vrouw ook hier zonder verweer?

DOSSIER verblijfswetgeving

HET EINDE VAN EEN OORLOGSWETGEVING ?

samenstelling : Lieven Vandenberghe.

De wetgeving op de vreemdelingenpolitie van 1952 zal binnenkort — dan toch — tot het verleden behoren. Zeven jaar na de beroering in Leuven beëindigde de Commissie voor de Justitie in de Kamer haar studie van het regeringsontwerp, het vroegere wetsontwerp Vanderpoorten. De tekst van de commissie heeft alle kans om de nieuwe verblijfswetgeving te worden. Wordt dit het einde van de « oorlogswetgeving » van 1952?

In het dossier: een situering van de toekomstige wetgeving, een kritische bespreking van de tekst aangenomen door de commissie en een interview met prof. François Rigaux.

De gastvrijheid van België 1830-1978.

De verblijfswetgeving is zo oud als België zelf.

In de vorige eeuw was ze een synthese tussen verdediging van de Staat tegen ongewenste vreemdelingen en het wantrouwen tegen het arbitrair optreden van het uitvoerend gezag. Na 1930 wordt de verblijfswetgeving afgestemd op de hanteerbaarheid van vreemde arbeidskrachten. Het repressief karakter ervan zal ook in een nieuwe wetgeving bewaard blijven.

Wanneer de Minister van Justitie Raikem op 2 oktober 1831 — we leven zo goed als op voet van oorlog met Nederland — een wetsontwerp inzake het verblijf van vreemdelingen in België (une loi de « sûreté ») indient, werpt kamerlid de Robaulx op: « le ministre ne nous dit pas quelle garantie auront ces étrangers contre le caprice et l'arbitraire du ministère » (1). De volksvertegenwoordiger d'Huart achtte dergelijke wet zelfs ongrondwettelijk. Volgens hem deed hij afbraak aan « le droit d'hospitalité », geponeerd in artikel 128 van de grondwet.

In 1835 stuit de minister van Justitie Ernst op een zelfde oppositie. De grote bevoegdheid en speelruimte die de regering krijgt om een vreemdeling die door zijn gedrag de openbare orde verstoort, uit te wijzen, ligt de parlementsleden niet goed in de maag. En wanneer het wetsvoorstel dan toch gestemd raakt, dan is het slechts nadat de Kamer de tijdelijke werking van deze wet heeft afgedwongen: om de drie jaar dient hij hernieuwd. Pas op 12 maart 1897 achten de parlementsleden de tijd rijp om deze wet een definitief karakter te geven. Kamerlid Woeste: « l'expérience a montré que le gouvernement a toujours appliqué la loi avec prudence et modération » (2). De wet zal van toepassing blijven tot net voor wereldoorlog twee.

Deze eerste wet « op de vreemdelingen », die nog geen tien artikels telt, voorziet geen strafbepalingen bij onwettig binnenkomen of verblijf. Bepaalde categorieën vreemdelingen kunnen in geen geval uitgewezen worden, en er is nog geen sprake van een speciaal organisme dat gelast wordt met het toezicht op de vreemdelingen. Controle gebeurt via de normale administratieve diensten.

Het jonge België heeft van meetaf aan de noodzakelijkheid gevoeld een

zekere controle uit te oefenen op de aanwezigheid en het gedrag van vreemdelingen op het grondgebied. Ondanks de bovenvermelde kenmerken, gaf de wet aan de regering een vrij grote appreciatievrijheid in de motieven om een vreemdeling uit te wijzen.

De oppositie tegen deze uitgebreide gouvernementele macht was gewoonlijk slechts het werk van enkele individuele kamerleden.

« Ces opposants sont des libéraux pour la plupart, en raison d'une tendance instinctive, mais aussi de l'influence qu'exercent sur eux les réfugiés politiques en grande majorité d'origine française » (3), aldus Philippe Godding (in « L'expulsion des étrangers en droit belge, Aperçu Historique (1830-1952) — Annales de droit XXX/1970).

Inderdaad, in de 19e eeuw is er, in België althans, van gastarbeid nog geen sprake, en de meeste vreemdelingen die in België verblijven zijn politieke vluchtelingen. Oppositie in de Kamer is dan ook meestal het gevolg van persoonlijke sympathieën van kamerleden voor hun nieuwe en progressieve ideeën. Wanneer in 1834 aanhangers van het Huis van Oranje enkele paarden van de door de regering te koop gestelde stal van de prins van Oranje willen kopen, lokt deze orangistische provokatie zware reilen uit. De regering maakt van de gelegenheid gebruik, om onder het mom van ordehandhaving, enkele Franse en in Frankrijk vervolgde republikeinen uit te wijzen. Deze maatregel lokt hooglopende debatten uit in de Kamer. Slechts bij de debatten in 1897 zelf kan men spreken van een politieke oppositie, wanneer de socialistische groep in de Kamer zich verzet tegen de uitgebreide bevoegdheden van de regering.

Oorlog en koude oorlog

Liet de wet van 1835-1897 grote mogelijkheid tot arbitrair optreden van het executief, de wet van 28 maart

1952 zal deze nog uitbreiden. Deze wet was een broertje van de vooroorlogse besluitwet van september 1939.

De economische crisis van de jaren dertig had voor het eerst de aanwezigheid van vreemde arbeidskrachten ten volle aangetoond. De idee dat de nationale arbeidsmarkt diende beschermd tegen de concurrenties van buitenlandse indringers, kwam op de voorgrond. Ook politieke evenementen brachten een wijziging mee in de houding t.a.v. vreemdelingen. Sociale en politieke revoluties in verscheidene Europese landen, de opkomst van het fascisme en een enorme toevloed van vluchtelingen hadden een veiligheid-srefleks tot gevolg.

In '39 aan de vooravond van de tweede wereldoorlog, wordt een reeds vigerende praktijk vastgelegd door de besluitwet van 28 september op de vreemdelingenpolitie. Naast pogingen om voor het eerst het Belgisch Immigratiebeleid vast te leggen (1936), wordt de vreemdelingenwetgeving ingeschakeld in de verdediging van de openbare veiligheid.

Onwettig verblijf wordt voor het eerst strafbaar. Ook wordt de vreemdeling verplicht zich bij verblijf in België binnen een termijn van veertien dagen op het vreemdelingenregister van de verblijfsgemeente te laten inschrijven. Voordien echter (1929) was reeds geopteerd voor de uitbreiding van de dienst van « Openbare Veiligheid », afhankelijk van de Minister van Justitie.

De vreemdelingenpolitie kon haar werk beginnen. Het toezicht op vreemdelingen wordt voortaan uitgeoefend door deze speciale direktie, afhankelijk van Openbare Veiligheid. Het grote voorbeeld wordt lokaal nagevolgd: niet de gemeentediensten, maar de gemeentepolitie zal voortaan de vreemdeling « onthalen ».

Deze oorlogskreatie overleefde zonder schrammen de oorlog en werd al vrij

vlug de wet van 28 maart 1952. Deze wet werd in alle haast gestemd, daar de besluitwet (een wet die omwille van uitzonderlijke omstandigheden niet door het Parlement, maar door de regering wordt goedgekeurd) nog in diezelfde maand haar uitwerking verloor.

Had het Parlement in 1939 reeds niets in de pap te brokken gehad, ook nu werd de wet zonder veel discussie in het Staatsblad gejaagd. Nog niet één Kamerzitting werd volgepraat ...

De wet van 1952 bestendigde trouwens integraal de toestand die geschapen werd door de besluitwet.

De rol van de dienst van de Openbare Veiligheid wordt uitdrukkelijk voorzien.

In de Senaat verklaart Ronse: « Le présent projet est contraire à notre hospitalité traditionnelle, mais il adapte les dispositions légales aux vicissitudes des circonstances » (4).

Als voorbeeld van die gastvrijheid haalt Ronse het verblijf van Victor Hugo in België aan ... die echter op 30 mei 1871, omwille van kritiek op de regering, België diende te verlaten ...

De socialistische groep in de Kamer stemde tegen: Terfve: « On s'abrite chaque fois derrière les prérogatives du Ministre de la Justice. Mais en réalité, il y a derrière le Ministre des organismes policiers qui agissent et notamment l'administration de la Sûreté de l'Etat » (5).

De oppositie verzette zich ondermeer tegen de bepaling waardoor een vreemdeling die « gevaarlijk of schadelijk is voor de economie van het land », kan uitgewezen worden. In deze wet van 1952 vinden we een dubbel regime.

Vreemdelingen zonder vestigingsvergunning kunnen door de Minister van Justitie en zijn administratie uitgewezen worden. Eénmaal in het bezit van die vergunning is voor uitwijzing echter een koninklijk besluit (een beslissing van de regering) nodig.

De enige garantie, waarover de vreemdeling in deze wet — in vergelijking, met het verleden — wel beschikt is de tussenkomst van de Commissie van advies.

Uitwijzingen van politieke vluchtelingen en (in bepaalde gevallen) van vreemdelingen met vestigingsvergunning, zijn eraan onderworpen. In het merendeel van die gevallen kon die vreemdeling in het verleden echter helemaal niet uit het Rijk verwijderd worden.

De oorlogswetgeving van '39 werd alzo een koude oorlogskreatie. En hoe die wetgeving de zestiger en zeventiger jaren heeft kunnen overleven, mag joost weten ... Misschien dat de bredere discretionnaire macht van het executief niet in het oog sprong, ten gevolge van een gematigde uitvoering door de Minister van Justitie?

Maatschappelijke doorbraak

De socialist Vranckx maakte daar resoluut komaf mee. Nadat zijn collega Major reeds een striktere arbeidsreglementering voor vreemdelingen had gelanceerd (februari 1969), werkt de Minister van Justitie in mei '70 circulaire voor de Belgische consulaten uit, om de controle op kandidaat vreemde studenten te verscherpen. Het beruchte bewijs van goed gedrag en zeden, voorzien door de wet maar weinig in de praktijk gebracht, werd opnieuw ingevoerd.

Deze maatregel leidde tot een algehele contestatie van de verblijfswetgeving. Na betogingen en een hongerstaking in Leuven, plooit de regering en belooft ze een commissie te installeren die het vreemdelingenstatuut aan een onderzoek moet onderwerpen. Onder het voorzitterschap van Henri Rolin komt die commissie in februari '72 met een voorontwerp van wet op de proppen. Nog in hetzelfde jaar laat Vranckx door zijn administratie een ander ontwerp uitwerken, dat alleen naar de vorm gelijkenis vertoont met Rolin.

De Adviserende Raad voor de Immigratie, verbonden aan het Ministerie van Arbeid en Tewerkstelling, verwierpt dit ontwerp. Ook de Raad van State laat zich kritisch uit. De onder-tussen nieuwe Minister van Justitie Vanderpoorten, werkt daarop een definitieve tekst uit, die de goedkeuring meekrijgt van de regering. Daarop legt de minister in oktober 1975 zijn wetsontwerp voor de Kamer neer en na twee jaar palaberen komt de Commissie voor de Justitie van de Kamer klaar met de bespreking ervan.

De nieuwe verblijfswetgeving zal geen revolutionaire vernieuwingen brengen. Het repressieve en politionele karakter van de wet blijft behouden. De vreemdeling wordt nog steeds a priori beschouwd als een gevaar voor de nationale veiligheid, en blijft onder bestendig toezicht van de Dienst van de Openbare Veiligheid.

De mogelijkheid tot arbitrair optreden van het executief zal ook in de komende jaren het zorgenkind van het Belgisch vreemdelingenrecht blijven.

Wel valt er een voorzichtige evolutie waar te nemen naar een onthaal- en verblijfspolitiek met ondergeschiktheid van het repressief systeem. Evolutie die ingezet en beklemtoond werd door het voorontwerp van de commissie Rolin.

De parlementaire commissie heeft de maatschappelijke doorbraak van het « vreemdelingenprobleem » vanaf het einde van de jaren zestig, niet in een aangepaste verblijfswetgeving kunnen omzetten.

Zelfs het voorontwerp Rolin, dat toch ook al vijf jaar oud is, ging in haar ogen te ver.

Het Parlement krijgt alsnog de kans de te grote invloed van de Openbare Veiligheid teniet te doen. Met een terugkeer naar het voorontwerp van de commissie Rolin zou al vrede genomen worden.

(1) vert.: « De minister zegt niet welke garanties deze vreemdelingen zullen hebben tegen de grillen en de willekeur van het ministerie ».

(2) vert.: « De ondervinding heeft geleerd dat de regering de wet met voorzichtigheid en gematigdheid heeft toegepast ».

(3) vert.: « De tegenstanders zijn vooral liberalen, omwille van hun liberaal instinct, maar ook omwille van de invloed die politieke vluchtelingen, voor het grootste deel uit Frankrijk, op hen uitoefenen ».

(4) vert.: « Het huidig ontwerp is in tegenstrijd met onze traditionele gastvrijheid, maar is een aanpassing van wettelijke beschikkingen aan wisselende omstandigheden ».

(5) vert.: « Men verschuilt zich telkens achter de voorrechten van de Minister van Justitie. In werkelijkheid staan er achter de Minister agerende politie-instanties, en in het bijzonder de administratie van de Staatsveiligheid ».

De tekst aangenomen door de commissie van justitie.

De erfenis van Vanderpoorten.

De kamercommissie van Justitie is klaargekomen met de bespreking van het regeringsontwerp (wetsontwerp Vanderpoorten) betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen. De commissie heeft oor gehad voor bepaalde kritiek op het regeringsontwerp. Dat wel. Het blijft echter een verbeterde Vanderpoorten. Alleen na enkele belangrijke wijzigingen kan het ontwerp de vergelijking met het voorontwerp Rolin doorstaan. Een kritische bespreking.

De artikelen in kader zijn deze van het wetsontwerp Vanderpoorten. De door de kamercommissie aangebrachte wijzigingen vindt U kursief in de tekst.

De grote lijnen van het ontwerp zijn natuurlijk niet veranderd. Het telt nog steeds vier belangrijke titels: algemene bepalingen, bepalingen betreffende bepaalde categorieën vreemdelingen, rechtsmiddelen en strafbepalingen. De algemene bepalingen zijn op alle vreemdelingen toepasbaar. Ze behandelen de toegang en het kort verblijf (minder dan drie maanden), het verblijf (méér dan drie maanden) en de vestiging van vreemdelingen. Met deze verschillende etappes van aanwezigheid correspondeert telkens een verwijderingsmaatregel. De terugdrijving bij toegang tot het grondgebied en kort verblijf. De terugwijziging bij verblijf van meer dan drie maanden. Een hier gevestigde vreemdeling kan slechts uit het Rijk worden gezet (uitzetting). De EEG-vreemdelingen, de vluchtelingen en de studenten krijgen een aparte plaats in de wet toegewezen. Voor hen gelden naast de algemene bepalingen, specifieke regels.

de toegang en het kort verblijf

Aan artikel 2 van het ontwerp, heeft de kamercommissie een alinea toegevoegd: « De Minister van Justitie kan een vreemdeling die geen enkele van de in het voorgaande lid bepaalde documenten bezit, toestaan België binnen te komen, zulks op grond van bij Koninklijk besluit vastgestelde modaliteiten. » Daarmee is de commissie ingegaan op een eis van de Adviserende Raad voor de Immigratie, die in haar advies dd. 24 oktober 1974 stelde dat een echt recht op binnenkomst in het Rijk, de mogelijkheid voor de minister insloot, een vreemdeling toe te laten die niet voldoet aan de voorwaarden tot binnenkomst.

Art. 2.

Wordt toegelaten het Rijk binnen te komen de vreemdeling die houder is:

1° hetzij van de documenten die

vereist zijn krachtens een internationaal verdrag, een wet of een koninklijk besluit;

2° hetzij van een geldig paspoort of van een daarmee gelijkgestelde reistitel, voorzien van een visum of van een visumverklaring, geldig voor België, aangebracht door een Belgische, Nederlandse of Luxemburgse diplomatieke of consulaire vertegenwoordiger.

Aan het belangrijk artikel 7 werd niet gedokterd. In dit artikel worden een reeks omstandigheden weerhouden waar de Minister van Justitie een vreemdeling het bevel kan geven het grondgebied vóór een bepaalde datum te verlaten. De Minister van Justitie had aan de reeks opgesteld door de commissie Rolin, een bepaling toegevoegd waardoor het mogelijk werd een vreemdeling die « een beroepsbedrijvigheid als zelfstandige of in ondergeschikt verband uitoefent zonder in het bezit te zijn van de daartoe vereiste machtiging » een bevel af te leveren het land te verlaten.

Art. 7

Onverminderd de meer voordelige bepalingen vervat in een internationaal verdrag kan de Minister van Justitie of zijn gemachtigde de vreemdeling die noch gemachtigd noch toegelaten is tot een verblijf van meer dan drie maanden in het Rijk of om er zich te vestigen, bevel geven het grondgebied vóór een bepaalde datum te verlaten:

- 1° wanneer hij in het Rijk verblijft zonder houder te zijn van de vereiste documenten;
- 2° wanneer hij langer in het Rijk verblijft dan de overeenkomstig artikel 6 bepaalde termijn;
- 3° wanneer hij, door zijn gedrag, de openbare orde of de veiligheid van het land heeft geschaad;
- 4° wanneer hij als ongewenst is gesignaleerd, overeenkomstig artikel 3, 2°;

5° wanneer hij wordt aangetroffen in staat van landloperij of van bedelarij of wanneer hij kennelijk zonder voldoende middelen van bestaan is en niet in de mogelijkheid verkeert deze te bekomen door het wettig uitoefenen van een winstgevende werkzaamheid;

6° wanneer hij aangetast is door een der ziekten of gebreken opgesomd in de bijlage aan deze wet;

7° wanneer hij een beroepsbedrijvigheid als zelfstandige of in ondergeschikt verband uitoefent zonder in het bezit te zijn van de daartoe vereiste machtiging;

8° wanneer hij, in toepassing van de Beneluxakkoorden, door de Nederlandse of de Luxemburgse overheden, ter verwijdering uit het grondgebied van Benelux, aan de Belgische overheden wordt overgedragen.

Zo de Minister van Justitie of zijn gemachtigde het nodig acht, kan hij, in dezelfde gevallen, de vreemdeling zonder verwijl naar de grens doen terugleiden. Te dien einde kan de vreemdeling opgesloten worden voor de tijd die strikt noodzakelijk is voor de uitvoering van de maatregel.

Oorspronkelijk stond er zelfs « uitoefent of zoekt uit te oefenen », maar dit vond de Raad van State al te bar. De kamercommissie heeft gemeend — ondanks de pertinente kritiek van de Adviserende Raad voor de Immigratie — deze bepaling te moeten weerhouden. De Adviserende Raad had nochtans duidelijk gesteld dat de onwettelijke uitoefening van een winstgevende activiteit specifieke sankties met zich bracht, namelijk strafrechtelijke. « Aan de bevoegdheid van de betrokken administraties en aan die van het Parket past het niet de mogelijkheid bij te voegen dat de Minister van Justitie maatregelen van verwijdering neemt, enkel verantwoord door motieven van

economische aard. Deze zouden beslissingen van andere administraties kunnen tegenwerken, ondermeer die van Tewerkstelling en Arbeid ».

Nu het onthaal van vreemde arbeiders geregionaliseerde materie geworden is, kan men hier moeilijk de bevoegdheid weerhouden van een administratie, waarvan de werking voor het ganse grondgebied geldt.

Deze bepaling schept de mogelijkheid een verblijfswetgeving te gebruiken om een migratiebeleid te voeren. Zij bestendigt een praktijk waarin de Minister van Justitie periodiek samenwerkt met de Minister van Arbeid door de wetgeving ruim te interpreteren bij hoogconjunctuur en streng toe te passen bij laagconjunctuur.

verblijf van méér dan drie maanden

Aan artikel 9 werd een belangrijke alinea toegevoegd. Wanneer een vreemdeling langer dan drie maanden in België wil verblijven, moet hij vooraf een machtiging aanvragen bij een Belgische diplomatieke of consulaire post in het buitenland. Deze regel heeft als gevolg dat een vreemdeling die zonder deze machtiging België binnengekomen is, en er langer dan drie maanden wil verblijven, deze slechts kan bekomen als hij een reisje maakt naar een Belgisch consulaat in het buitenland.

Art. 9.

Om langer dan de in artikel 6 bepaalde termijn in het Rijk te mogen verblijven, moet de vreemdeling die zich niet in een der in artikel 10 voorziene gevallen bevindt, daartoe gemachtigd worden door de Minister van Justitie of zijn gemachtigde. Behoudens de in een internationaal verdrag, in een wet of in een koninklijk besluit bepaalde afwijkingen, moet deze machtiging door de vreemdeling aangevraagd worden bij de Belgische diplomatieke of consulaire post die bevoegd is voor zijn verblijfplaats of zijn plaats van oponthoud in het buitenland.

De commissie Rolin had de mogelijkheid voorzien de situatie van de vreemdeling die op onregelmatige wijze het Rijk is binnengekomen, ter plaatse te regulariseren. De kamercommissie heeft een identieke bepaling ingelast: « In buitengewone omstandigheden kan die machtiging door de vreemdeling worden aangevraagd bij de burgemeester van de plaats waar hij verblijft; deze zendt ze over aan de

Minister van Justitie of aan diens gemachtigde. In dat geval zal ze in België worden afgegeven ».

Leden van de Commissie voor de Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers:

Christendemokraten: De Kerpel, Grafé, Remacle Léon (voorzitter), Suykerbuyk, Uyttendaele, Van Rompaey, Wathelet, Weekx, Willems.

Socialisten: Cools Bob, Degroove, Dejardin, Detière, Harmegnies, Van Cauwenbergh, Van Velthoven.

Liberalen: Defraigne, Gol, Kempinaire, Verbeekmoes.

Volksunie: Baert, Belmans.

F.D.F.: Havelange.

Het was reeds vroeger duidelijk geworden dat een uitbreiding van de familiehereniging tot de ascendenten (voorstel Rolin) niet haalbaar was (art. 10). De Adviserende Raad voor de Immigratie had nog een compromis uitgewerkt waarbij een verblijfsvergunning (vestigingsvergunning) aangevraagd voor een ascendent of een ander persoon ten laste, de Minister van Justitie een advies zou vragen van een op te richten commissie. Noch bij Vanderpoorten noch bij de kamercommissie kreeg dit compromis enige kans.

Art. 10

Onder voorbehoud van de bepalingen van artikel 12 zijn van rechtsweg tot een verblijf van meer dan drie maanden in het Rijk toegelaten:

- 1° de vreemdeling wiens recht op verblijf erkend wordt door een internationaal verdrag, door de wet of door een koninklijk besluit;
- 2° de vreemdeling die voldoet aan de wettelijke voorwaarden, andere dan deze betreffende het verblijf, om de Belgische nationaliteit te verwerven door optie of om deze nationaliteit te herkrigen;
- 3° de vrouw, Belgische door geboorte, die de Belgische nationaliteit verloren heeft door haar huwelijk of ingevolge het verwerven van een vreemde nationaliteit door haar echtgenoot;
- 4° de vreemdeling die de echtgenoot is van een tot een verblijf in het Rijk toegelaten of gemachtigde vreemdeling en die met deze samenleeft, alsmede hun kinderen die niet de leeftijd

hebben bereikt welke de Belgische wet voor de burgerlijke meerderjarigheid heeft bepaald en die te hunnen laste zijn en met hen samenleven.

Ook een belangrijke kritiek op art. 13 kreeg geen gevolg. De Minister van Justitie krijgt zoals in het ontwerp Vanderpoorten, de mogelijkheid de duur aan het verblijf te beperken « wegens bijzondere omstandigheden eigen aan de betrokkene of in verband met aard en duur van zijn werkzaamheden in België ».

Art. 13.

De machtiging tot verblijf wordt verleend voor onbepaalde tijd, tenzij zij uitdrukkelijk een tijdsduur stelt wegens bijzondere omstandigheden eigen aan de betrokkene of in verband met aard en duur van zijn werkzaamheden in België. De verblijfsvergunning die constateert dat de vreemdeling toegelaten is tot verblijf krachtens artikel 10, of gemachtigd is tot een verblijf voor onbepaalde tijd, is één jaar geldig. Op aanvraag van de betrokkene wordt zij door het gemeentebestuur van zijn verblijfplaats verlengd of vernieuwd.

De verblijfsvergunning van de vreemdeling die gemachtigd is tot een verblijf voor een beperkte tijd, is geldig voor de duur van de machtiging. Op aanvraag van de betrokkene wordt zij door het gemeentebestuur van zijn verblijfplaats verlengd en vernieuwd op voorwaarde dat die aanvraag werd ingediend vóór het verstrijken van de vergunning en dat de machtiging voor een nieuwe periode werd verlengd door de Minister van Justitie of zijn gemachtigde. De Koning bepaalt binnen welke termijnen en onder welke voorwaarden de vernieuwing of de verlenging van de verblijfsvergunningen moet worden aangevraagd.

Opnieuw wordt aan de vreemdelingenpolitie een beslissingsmacht toegekend die ressorteert onder tewerkstellingspolitiek. Een dergelijke tekst zou het bijvoorbeeld mogelijk maken niet-vernieuwbare verblijfsvergunningen te verlenen voor een periode van één of twee jaar in een bepaalde bedrijfssector, of voor een categorie van betrekkingen.

het recht op terugkeer

Aan het recht op terugkeer wordt door de kamercommissie dan wel gedokterd. Het bleef echter bij de schuchtere bepaling dat:

« De vreemdeling die voorziet dat zijn afwezigheid uit het Rijk langer zal duren dan de geldigheidsduur van zijn verblijfstitel, kan vroegtijdige verlenging of vernieuwing ervan verkrijgen. » Men kan echter niet spreken van een recht op terugkeer. De commissie Rolin had in art. 2 het principe van het recht op terugkeer van de vreemdeling

die tijdelijk België verlaten heeft, veilig gesteld. In het huidige ontwerp wordt — zoals in het wetsontwerp Vanderpoorten — de terugkeer beschouwd als een voorwaardelijke gunst. Van een principe in art. 2 geen spoor meer ... En alinea 1 van art. 19 bevestigt wel dat de vreemdeling gedurende één jaar van

het recht op terugkeer kan genieten, maar men kan zich toch afvragen wat er van dit recht overblijft indien men het aan de Koning overlaat « de voorwaarden van geldigheid en van vernieuwing van de verblijfs- en de vestigingsvergunningen van de vreemdeling die na afwezig te zijn geweest, in het Rijk terugkeert » te regelen.

François Rigaux :

‘Het voorontwerp Rolin was een minimum’.

December 1970. Na de studentenberoering in Leuven beslist de regering een commissie op te richten die tot doel moet hebben de vreemdelingenwetgeving van 1952 te herzien. Op 27 mei 1971 wordt overgegaan tot de installatie van deze commissie. Ze wordt voorgezeten door professor Henri Rolin, Minister van State. Op 27 februari 1972 dient de commissie Rolin haar besluiten in de vorm van een voorontwerp van wet in. Alle latere ontwerpen zijn naar vorm en naar inhoud grondig door het werk van deze commissie bepaald.

Over de werkzaamheden en de betekenis van de commissie Rolin spraken we met de verslaggever van de commissie, professor François Rigaux.

« Voor zover ik me herinner kwam de idee om een speciale commissie op te richten van de kabinetsraad zelf. Er was een hongerstaking in Leuven die maar bleef duren, en de regering wou daar een einde aan maken. Zij deed het voorstel een commissie op te richten die het statuut van de vreemdelingen aan een nieuw onderzoek zou onderwerpen. En het voorstel werd door de stakers aanvaard ».

Wie heeft de commissie samengesteld, de Minister zelf ?

« De Minister van Justitie. Ja. Dat wil zeggen, er waren ook vertegenwoordigers van de provincies. De Minister kon moeilijk zelf die personen aanwijzen. Het zijn de provinciale administraties die de bestendig afgevaardigden hebben aangewezen. Deze hebben trouwens slechts in geringe mate aan de werkzaamheden deelgenomen. Maar de andere leden zijn inderdaad door de Minister zelf gekozen, rekening houdend met een zeker taal- en ideologisch evenwicht. De commissie bestond vooral uit professoren, maar er waren ook twee magistraten: de heer Huberlant van de Raad van State en de heer De Wilde, eerste substituut van de procureur des Konings te Brugge. Deze laatste was een vertrouwensman van Minister Vranckx zelf ».

Hoe is men tewerkgegaan ?

« Kijk, we hebben vooreerst de wet

van 1952 en de uitvoeringsbesluiten van 1965 en 1969 willen samenvoegen. We hebben een aantal punten — voornamelijk detailkwesties — uit deze besluiten willen halen om ze in de wet zelf in te voeren. We hebben dus wel in grote lijnen de wet van 1952 gevolgd, met onderverdelingen als de toegang, het verblijf, de vestiging en de verwijderingsmaatregelen. Een vernieuwing was wel om de E.E.G.-onderdanen, de politieke vluchtelingen en de studenten in aparte secties onder te brengen. »

Ook in het voorontwerp Rolin heeft de administratie nog veel in de pap te brokken. De commissie heeft de vreemdelingenpolitie niet schakmat kunnen zetten ?

« We hebben vooral de individuele rechtszekerheid van de vreemdeling proberen te verhogen. Zo hebben we de verschillende bevoegdheden en akten van de administratie nauwer afgelijnd. Alhoewel er in de huidige wet slechts twee mogelijkheden voorzien zijn om de vreemdeling het grondgebied te doen verlaten, nl. de terugwijzing en de uitzetting, is er de praktijk van de uitnodiging en het bevel om het land te verlaten. Een onduidelijke praktijk die moeilijk vatbaar is voor beroep.

Hiervoor hebben we in de commissie een intermediaire administratieve akte uitgewerkt: het bevel om het land te verlaten.

Ik wil echter graag toegeven dat op tenminste twee punten geen revolutionaire veranderingen aan de wet zijn aangebracht. Vooreerst de zeer uitgebreide discretionaire bevoegdheid die de administratie nog zal hebben en ook het betrekkelijk voorzichtige, zelfs schuchtere, karakter van de mogelijkheden tot het instellen van beroep. Hier overwoog duidelijk het idee dat een beslissing als bvb. de verwijdering van het grondgebied vooral een beslissing met een politiek karakter is, die uitgaat van de uitvoerende macht en niet van de rechterlijke macht.

Hier wil ik trouwens een tweetal dingen opmerken. De commissie werd voor een groot deel geïnspireerd door de Europese direktieven en reglementen. We hebben vooral geprobeerd de regels voor alle vreemdelingen af te stemmen op die voor de EEG-onderdanen. Het was natuurlijk niet mogelijk deze gelijk te schakelen voor wat het recht van toegang betreft. Maar de garanties, éénmaal dat de vreemdelingen hier zijn, die wilden we zoveel mogelijk gelijkkrijgen.

Op één punt hebben we zelfs voor de EEG-onderdanen een verbetering bekomen, namelijk daar waar sommige vreemdelingen nooit uit het land gewezen kunnen worden. En dat terwijl de communautaire verhoudingen de mogelijkheid voor verwijdering van het grondgebied, zelfs van EEG-onderdanen, behouden...

De vreemdeling kan op die manier opnieuw in dezelfde administratieve mallempot als bij zijn aankomst terecht komen, hoewel het precies dat is wat dient uitgeschakeld. Daarenboven stelt het ontwerp bij de terugkeer dezelfde voorwaarden als bij de aankomst, alhoewel men aan de vreemdeling reeds het recht van ver-

blijf of vestiging verleend heeft.

Art. 19.

De vreemdeling die houder is van een geldige Belgische verblijfs- of vestigingsvergunning en die het land verlaat, heeft gedurende één jaar recht op terugkeer in het Koninkrijk.

Binnen de EEG overweegt nog duidelijk de idee dat inzake de vreemdelingenreglementering er moeilijk kan getornd worden aan de bevoegdheden van de uitvoerende macht. Bijgevolg is het ook moeilijk een progressievere houding aan te nemen voor anderen dan EEG-onderdanen.

Een tweede punt is dat de leden van de commissie er niet van overtuigd waren dat een uitbreiding van de bevoegdheden van de rechtbanken in feite gunstiger zou uitvallen voor de vreemdeling. We schermen wat met de idee dat de politieke autoriteiten — in de mate dat haar bevoegdheden nauwer omschreven zijn, en dat welbepaalde normen moeten gerespecteerd worden, en zeker, daar waar ze schriftelijk moet tewerk gaan, met mogelijkheid tot beroep bij de Raad van State — dat de appreciatiebevoegdheid van de administratie wel eens gunstiger kon uitvallen voor de vreemdeling, dan de toekenning aan de rechtbanken van bvb. de mogelijkheid tot uitwijzing. Ik denk hier aan de mogelijkheid tot uitwijzing bij een korrekcionele veroordeling. Ik heb het gevoel dat de rechtbanken, wanneer ze zekere korrekcionele straffen uitspreken, vrij vlug en misschien automatisch, zouden overgaan tot de uitwijzing. Ik geloof dat er bij de uitvoerende, politieke macht invloeden zijn, die meer liberale oplossingen mogelijk maken. Typisch in dit verband is de

problematiek van de uitlevering. De rechterlijke macht geeft hier, bij monde van de Kamer van Inbeschuldigingstelling, aan de regering een advies inzake de wettelijkheid van een uitlevering. De politieke beslissing echter, de vreemdeling al dan niet uit te leveren, komt toe aan de regering.

Beschouwde de commissie haar voorontwerp als een minimum ?

« Het was duidelijk een minimum. Trouwens er werden door de Adviserende Raad voor de Immigratie nog een tweetal verbeteringen aangebracht, en met name aan het artikel 21. De commissie Rolin had een serie van uitzonderingen waarin geen uitwijzing mogelijk was, verworpen. De Adviserende Raad voor de Immigratie heeft dit idee opnieuw bovengehaald en het staat zelfs in het huidige ontwerp. Jammer genoeg is het door de kamercommissie op een slechte manier gewijzigd ».

Wat waren de eerste reacties op het voorontwerp Rolin ?

« Er was stilte. Er zijn wel enkele commentaren geschreven in het Rechtskundig Weekblad en in Le Journal des Tribunaux. Maar nadien heeft men er gedurende negen maanden niets meer van gehoord ... Na tien maanden kwam Minister van Justitie Vranckx op de proppen met een ontwerp dat weinig rekenig hield met de conclusies van de commissie Rolin. De minister had de openbare veiligheid een nieuw ontwerp laten uitwerken. De vreemdelingenpolitie en de administratie van de Openbare Veiligheid waren immers — en dit is evident — niet gebonden door de conclusies van de commissie Rolin. Aangezien het hier een zeer technische materie betreft, in vergelijking met andere ontwerpen die Justitie onder zijn verantwoordelijkheid heeft, was het gewicht van de administratie veel groter dan dat van het kabinet. Problemen als bvb. abortus, liggen politiek veel ge-

De toelating om het Koninkrijk terug binnen te komen mag hem slechts geweigerd worden op grond van artikel 3, 2°, 3° en 4°, of indien hij de aan zijn verblijf gestelde voorwaarden niet naleeft.

De Koning regelt de voorwaarden van geldigheid en van vernieuwing van de verblijfs- en de vestigings-

voeliger.

In de vorige eeuw was er een grote parlementaire controle op de uitvoering van de verblijfsreglementering voor vreemdelingen. In de 20e eeuw is daar nog nauwelijks sprake van ...

« Die parlementaire controle in de vorige eeuw was evident. Pas in 1897 kregen we immers een eerste vaste definitieve wet. Daarna was er een wet, die om de drie jaar hernieuwd moest worden en die dan ook om de drie jaar in het parlement besproken werd. Nu is er natuurlijk veel veranderd.

In de 19e eeuw, had Vlaanderen een bevolkingsoverschot. Er was veel emigratie naar Wallonië en naar Frankrijk. De lonen hier waren de laagste van Europa. België was dus geen aantrekkelijk land voor immigratie op dat ogenblik.

Nu echter is er niet alleen het onthaal van enkele politieke vluchtelingen, maar stelt zich een sociaal-economisch probleem. Welke houding zullen we aannemen t.a.v. de huidige proletariërs, d.w.z. de gastarbeiders ? Het is op dit vlak dat we de discussie moeten voeren. Er moet een zekere solidariteit groeien tussen die buitenlandse arbeiders en onze Belgische arbeiders ».

Leden van de commissie Rolin :

De Wilde L., eerste substituut van de procureur des Konings te Brugge, sekretaris. De professoren G. Baeteman, R. Breny, E. Cerehe, F. Rigaux, R. Senelle, L. Suetens, L. Vandeveld; de bestendig afgevaardigden L. Croux, J. Hochepeid en M. Vindts. De rector Lindemans, de directeur van administratie R. Remy, en Ch. Huberlant, eerste auditeur bij de Raad van State.

vergunningen van de vreemdeling die, na afwezig te zijn geweest, in het Rijk terugkeert.

Ondermeer kan hem de toelating om het Koninkrijk opnieuw binnen te komen geweigerd worden omdat hij de aan zijn verblijf gestelde voorwaarden niet naleeft (art. 19). Voorwaarden die slechts na zijn terugkeer kunnen worden nagegaan !!!

terugwijzing en uitzettingen

Positief zijn hier enkele belangrijke detailverbeteringen in het art. 20. Zo werd de tekst « regelmatig gebruik van de vrijheid van meningsuiting » vervangen door « gebruik overeenkomstig de wet », wat meer garanties inhoudt voor het verblijf van vreemdelingen met politieke en syndikale activiteiten in België.

Ook de uitdrukking dat een vreemdeling kan worden uitgezet of teruggewezen wanneer hij « de aan zijn verblijf gestelde voorwaarden niet heeft nageleefd » werd getemperd. Deze bepaling zou bvb. een uitzetting of terugwijzing mogelijk maken omdat een vreemdeling : « na inschrijving als werkzoekende bij de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening, niet geplaatst is kunnen worden, werk heeft geweigerd of een betrekking heeft verlaten, zonder opnieuw geplaatst te kunnen worden » (uit de beruchte omzendbrief 3330 van 22 april 1965).

De kamercommissie heeft nu duidelijk gesteld dat het de voorwaarden betreft « zoals die door de wet zijn vastgelegd ».

De kamercommissie heeft echter wel een bok geschoten in art. 21. Ze is erin geslaagd dit artikel, dat door de commissie Rolin verworpen was, maar onder druk van de Adviserende Raad voor de Immigratie toch door Vanderpoorten was opgenomen, totaal van zijn kracht te ontdoen. Het artikel somt een reeks vreemdelingen op die niet mogen worden teruggewezen noch uitgezet, behalve in geval van ernstige aanslag op de nationale veiligheid. Waaraan de kamercommissie toevoegt « en op de openbare orde » !!!

De schending van de openbare orde is echter een algemene reden tot uitzetting. Als ze in dit artikel, waar juist een aantal categorieën vreemdelingen begunstigd worden, behouden blijft, wordt aan dit artikel elke kracht ontnomen.

Art. 21

Behalve in geval van ernstige aan-

slag op de nationale veiligheid, mogen niet worden teruggewezen noch uitgezet uit het Rijk :

- 1° de vreemdelingen die er op regelmatige en ononderbroken wijze verblijven sedert ten minste tien jaar ;
- 2° de vreemdeling die zich in een van de gevallen bevindt, bepaald bij artikel 10, 2° tot 4° ;
- 3° de vreemdeling die in het Rijk gevestigd is en onbekwaam tot werken is geworden in de zin van artikel 56 van de wet van 9 augustus 1963 betreffende de ziekte- en invaliditeitsverzekering ;
- 4° de vreemde werknemer, getroffen door een blijvende arbeidsongeschiktheid in de zin van artikel 24 van de wet van 10 april 1971 of van artikel 35 van de wetten betreffende de schade-loosstelling voor en de voorkoming van beroepsziekten, gecoördineerd op 3 juni 1970, wanneer het arbeidsongeval verband houdt met of de beroepsziekte werd opgedaan bij de uitvoering van arbeidsprestaties van een vreemdeling die gewoonlijk in België verblijft.

Onder de titel « aanvullende veiligheidsmaatregelen » zien we hoe vreemdelingen kunnen ingescheept (!) worden naar Luxemburg (art. 28), maar ook dat de « cercle vicieux » voor ongewenste vluchtelingen, niet wordt doorbroken. Art. 28 bepaalt immers dat een vreemdeling zal teruggelid worden naar de grens van zijn keuze, « op voorwaarde dat hij in het bezit is van de documenten die vereist zijn om er zich naartoe te mogen begeven. » De tekst van de commissie Rolin bevatte de woorden « om er te mogen verblijven ». Het onderscheid is belangrijk.

Het ontwerp Rolin voorkomt namelijk dat vreemdelingen van het ene land naar het andere worden gestuurd zonder dat ze ooit de kans krijgen er te verblijven of er zich te vestigen.

Het gevaar dat België een toevluchtsoord voor ongewenste lui zou worden — argument van de Minister — lijkt ongegrond, daar een vreemdeling steeds naar zijn land van herkomst kan uitgewezen worden. Dit argument kan enkel gelden voor vluchtelingen en statenlozen. Maar juist voor hen is een verblijf of een vestiging belangrijk. Alhoewel internationale conventies die verblijfsvoorwaarde voor politieke vluchtelingen benadrukken, bleek de Kamercommissie van Justitie alleen

vatbaar voor de België is-niet-de-vuילbak-van-Europa theorie van het ministerie van Justitie.

Een amendering in de zin van het ontwerp Rolin lijkt hier trouwens zeer belangrijk, aangezien het door de kamercommissie aangenomen ontwerp tevens het door de commissie Rolin gestelde absoluut verbod om een vluchteling uit te wijzen, niet heeft overgenomen.

adviesorganen voor vreemdelingen

Een nieuwigheid is wel dat de kamercommissie een Raad van Advies voor Vreemdelingen wil oprichten. Deze raad komt niet zomaar uit de lucht vallen. We vinden hem ook bij Vanderpoorten in het art. 61, onder het hoofdstuk van de studenten. Deze raad was samengesteld uit vertegenwoordigers van de inrichtende machten van de onderwijsinstellingen en van organisaties van Belgische of vreemde studenten.

Deze raad is door de kamercommissie in een algemeen adviesorgaan omgedoopt. Hij is samengesteld uit vertegenwoordigers van verschillende Ministeries, van instellingen die zich bezighouden met de verdediging van de belangen van gastarbeiders, en van erkende studentenverenigingen. Ja, een soort dubbelganger van de Adviserende Raad voor de Immigratie (Tewerkstelling en Arbeid) maar onder Justitie dan. Wat opvalt is dat bvb. het patronaat in deze raad niet zal vertegenwoordigd zijn.

Belangrijker is de Commissie van Advies voor vreemdelingen. Tegen het merendeel van de administratieve handelingen die de Minister van Justitie stelt, is een verzoek tot herziening mogelijk. De minister moet voor hij een definitieve beslissing neemt, het advies inwinnen van deze Commissie van Advies. Deze commissie is dus een soort passieve beroepsinstantie. Ze is samengesteld uit twee magistraten, twee advocaten en personen die de belangen van vreemdelingen verdedigen.

De commissie Rolin had voorgesteld de voorwaarde van Belgische nationaliteit voor deze laatste niet te weerhouden. De Minister van Justitie Vanderpoorten ging daar niet op in, en ook de kamercommissie heeft er liever betrouwbare Belgen bij ...

Nochtans is de aanwezigheid van vreemdelingen in deze commissie erg belangrijk. Vooral nu — na de immigratiestop — in onthaalkringen sterk

de nadruk gelegd wordt op « les droits spéciaux », dit zijn dan andere dan socio-economische rechten. Een voorbeeld daarvan is het gemeentelijk stemrecht. Ook het recht om te zetelen in de Commissie van Advies is zo een recht. Het kost ons inziens geen politieke moeite om dit recht reeds toe te kennen en het is dan ook onbegrijpelijk dat op dit voorstel niet is ingegaan. Dat in deze commissie geen, en in de raad wel vreemdelingen mogen zetelen, lijkt ons trouwens een tegenstrijdigheid.

vluchtelingen

Zoals verwacht, werd op het voorstel van de commissie Rolin om erkende vluchtelingen onmiddellijk toe te laten zich in het rijk te vestigen niet ingegaan. De vluchteling zal — zoals de andere vreemdelingen — de procedure van verblijf moeten doorlopen. De termijn gedurende welke de vluchteling voor zijn aankomst in België in een ander land mag verblijven, is nu drie maanden geworden (Vanderpoorten : twee maanden ; Rolin : zes maanden).

De vluchteling die op onregelmatige manier het land is binnengekomen, kan zoals onder de huidige wetgeving ter beschikking gesteld worden van de Regering, maar dit slechts in uitzonderlijk ernstige omstandigheden (Vanderpoorten : ernstige omstandigheden). Niettemin een harde maatregel.

De kamercommissie heeft tevens aan art. 55 (uitzetting en terugwijzing van een vluchteling) een alinea toegevoegd waardoor een vreemdeling die als vluchteling werd erkend, in geen geval verwijderd mag worden « naar het land dat hij ontvlucht is omdat zijn leven of zijn vrijheid er bedreigd was ». Wij hadden hier liever de tekst van het ontwerp Rolin gezien die elke terugwijzing of uitzetting van een politiek vluchteling onmogelijk maakte. Op administratief vlak is er trouwens in het kader van de Gemeenschappelijke Markt, een tendens om de vluchtelingen niet uit te zetten, zelfs indien deze de wet hebben overtreden.

Art. 55

De vreemdeling die als vluchteling werd erkend kan slechts uit het Rijk verwijderd worden bij een na advies van de Commissie van advies voor vreemdelingen genomen terugwijzingsbesluit of bij een overeenkomstig de artikelen 21 tot 26 van deze wet genomen uitzettingsbesluit.

Rechtsmiddelen

De meeste administratieve beslissingen zijn vatbaar voor verzoek tot herziening (art. 64). Dit verzoek moet ingediend worden bij de minister van Justitie, die zich van het advies van de Commissie van Advies moet verzekeren alvorens een nieuwe gemotiveerde beslissing te nemen. Tevens mag de vreemdeling onmiddellijk en rechtstreeks een beroep tot nietigverklaring indienen bij de Raad van State. Voor vrijheidsberovende maatregelen is in de regel een beroep mogelijk bij de Raadkamer van de correctionele rechtbank.

Van de rechtsmiddelen die de commissie Rolin had voorzien, waren er enkele door de ministers Vranckx en Vanderpoorten opgeheven. Ondermeer een bevel om het land te verlaten (art. 7) en sommige beslissingen waarbij de vreemdeling verplicht wordt in een bepaalde plaats te verblijven waren niet langer vatbaar voor verzoek tot herziening.

De Kamercommissie neemt zonder verpinken de tekst Vanderpoorten over, alhoewel de voorstellen van de Commissie Rolin hierin zeer gematigd zijn, en geenszins afbreuk doen aan de beslissingsmacht van de Minister.

Vanderpoorten

Doorheen deze analyse van amendementen die door de kamercommissie van Justitie wel of niet werden aangebracht, wordt het duidelijk dat deze commissie de bijzonderste bezwaren en kritieken niet in overweging heeft genomen.

Veiligheidsmaatregelen blijven in de wet opgestapeld evenals de mogelijkheid om een aanhoudingsbevel af te leveren op basis van het louter vermoeden dat de vreemdeling onwettig in het land verblijft.

Het gevaar dat met de verblijfsreglementering een migratiepolitiek gevoerd wordt zit er dik in. Er is een duidelijke tendens om de in- en uitvoer van vreemdelingen duidelijk te beheersen, en dit omwille van economische motieven. Gezinsimmigratie blijft beperkt tot vrouw en kinderen. Alleen de minister van justitie zal beslissen of de aanleestande grootvader en het weeskind zich bij zijn verwanten kan voegen.

De vreemdeling blijft onderworpen aan talrijke administratieve formaliteiten. Denken we maar aan de niet

afdoende regeling van het recht op terugkeer.

De politieke vluchtelingen vinden in het wetsontwerp niet de bescherming waarop zij recht hebben, en de bepalingen voor de studenten — waarover we het niet gehad hebben — zijn op sommige plaatsen een stap achteruit, zelfs ten aanzien van het ontwerp Vanderpoorten.

Waarom bepaalde beslissingen van de Minister van Justitie uitgesloten worden van verzoek tot herziening en waarom in de Commissie van Advies geen vreemdelingen mogen zetelen is zelf onbegrijpelijk. Deze eisen tornen geenszins aan de beslissingsmacht van de Minister van Justitie en liggen politiek niet zwaar.

In het jaar 1978, zes jaar na het voorontwerp Rolin en vier jaar na de immigratiestop meent een belangrijke groep parlementariërs uit de Kamer dat een welvarende rechtstaat geen vertrouwen dient te stellen in vreemdelingen en dat hun verblijf op een repressieve manier dient geregeld. De tekst van het ontwerp aangenomen door de commissie van Justitie van de Kamer zal in onthaalkringen en vreemdelingenorganisaties moeilijk verteerd worden. Wie wil immers de erfenis van Vanderpoorten ?

vervolg p. 7

op het ogenblik dat er een officiële vertegenwoordiging van de islamitische eredienst is aangeduid door de Minister van Justitie. Deze vertegenwoordiging draagt immers kandidaat-leraars voor. Ook in deze aanleggenheid is de heer Aluini duidelijk : in het interview in Knack stelt hij voor leraars te laten overkomen uit Marokko, Tunesië en Algerië. De heer Aluini moet wel echt onwetend zijn over het feit dat heel wat gastarbeiders die in België werken of stempelen, het onderwijsdiploma bezitten. In Marokko zelf blijven heel wat kinderen van onderwijs verstoken wegens een gebrek aan leraars.

Een dergelijke rekrutering in het buitenland zou alleen maar de brain drain in de Magreb versterken.

Uiteraard zijn er in het moederland geen pottenkijkers bij de politieke selectie onder de postulerende leraars

... En leraars die hun baantje kunnen krijgen door tussenkomst van de ambassades zijn ook gemakkelijker onder druk te zetten.

Marokkanen in Antwerpen : vuil werk is beter dan doppen.

België telt nu meer dan 300.000 werklozen.

Ook de vreemde arbeiders blijven niet van werkloosheid gespaard. Welke problemen stellen zich bij hun werkloosheid? Waar vinden ze nog werk? Gaan vreemde arbeiders liever stempelen dan werk zoeken?

Keren ze terug naar hun land?

We spraken met enkele Marokkanen te Borgerhout (Antwerpen) over werk en werkloosheid.

Mohammed El J. : « Ik ben chauffeur. Ik ben nu één maand werkloos. Ik heb overal werk gezocht als chauffeur. Ik heb ook al werk gezocht in de kartonfabriek. Als je niets vindt als chauffeur ga je ook elders zoeken. Een grote moeilijkheid om werk te vinden is dat je in de meeste gevallen moet kunnen schrijven, honderd procent.

Je moet onmiddellijk kunnen tellen en schrijven. Je krijgt niet één week de tijd om het wat te leren. Nee, je begint 's morgens, en het moet onmiddellijk okee zijn. Tijd om je in te werken krijg je niet. Dat is moeilijk.

Ik ben ook al naar de melkfabriek geweest, maar het antwoord is overal hetzelfde: geen werk, alles is compleet. »

Mohammed Ha. : « Ik ben al twaalf maanden werkloos. Ik ben reeds al die tijd werk aan het zoeken. Ik ben zowat overal geweest: in Merksem, Hasselt, Genk ... In Genk ben ik in de Ford-fabriek geweest. Maar om daar te werken mag je niet in Antwerpen wonen. Het is veel te ver van Genk. Ik ben ook in de glasfabriek geweest, maar er was geen werk. Ik breng mijn tijd door met werk zoeken, en ik doe ook wel wat aan sport. Ik ga dikwijls schaatsen in Deurne. »

Mohammed Ben Ha. : « In 1975 heb ik wel een jaar gedopt.

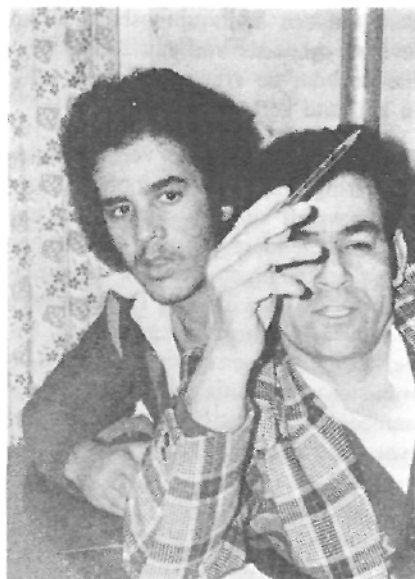
Maar ook dit jaar ben ik wel twee maanden werkloos geweest. Ik heb zeer hard moeten zoeken om werk te vinden.

Bij mijn vroegere werkgever, op de grote markt in Antwerpen heb ik wel wat problemen gehad.

Ik had hem gezegd dat ik op vakantie zou gaan. Maar toen ik zei dat ik twee maanden weg zou blijven zei hij: ik heb veel werk. Ik zei hem dat ik reeds mijn reis betaald had en dat ik niet kon blijven, of hij nu wou of niet. Ik had toen al anderhalf jaar bij hem gewerkt. Ik denk wel dat hij kwaad was. Na de vakantie ging ik bij hem terug. Ik heb

toen nog drie maanden bij hem gewerkt. Daarna was er geen werk meer. In maart heb ik werk gevonden in de ijzerfabriek in Schoten. Ik heb wel hard moeten zoeken. Ik was al eens in Schoten geweest, maar toen hadden ze geen werk. Toen ik veertien dagen later terug ging mocht ik onmiddellijk beginnen. Ik werk daar nog steeds. Waar ik nu werk is het beter. Op mijn vroeger werk waren de mensen een beetje te hard. Nu is het menselijker. Ik werk er liever. Ik verdien wel niet al te veel, maar ik ben nog jong, nog geen 21. Op die leeftijd kun je nog niet veel verdienen. Een Belg verdient er trouwens niet meer dan wij. Maar als je ouder wordt en er langer werkt verdienen je natuurlijk meer. Als ik aan de dop was heb ik me niet verveeld. De ene zit in't café, de andere zoekt werk, de andere doet nog wat anders ... »

Mohammed D. : « Ik werk in de glasfabriek nu. Het werk is goed betaald. Maar de grote chef kan nogal zagen en reklameren. De meestergast die is goed. En de mensen die er werken ook. Er werken trouwens bijna alleen maar Marokkanen. Enkel voor de controle en het specialistenwerk zijn er Belgen. De Marokkanen staan allemaal aan de machine. De

Marokkanen kunnen niet schrijven; de Belgen doen al het geschreven werk. »

Mohammed Ben Ha. : « Ja, dat's juist. De Marokkanen doen al het zware werk. Bijvoorbeeld in de glasfabriek. Er wordt in het vuur, in de warmte gewerkt. Dat is zwaar. »

Said A. : « Ik werk hier in België in de fabriek. Ze kunnen niet zonder arbeiders uit Marokko. Als een Belg werkt bij ons zal hij altijd profiteren. Wij moeten altijd het moeilijke werk doen. Zij doen nooit het moeilijke werk. Ik verdien wel veel per maand, maar ik werk altijd, zon- en feestdagen. En ik doe veel overuren. »

Mohammed Hi. : « Ik ben stoelenmaker. Als ik één stoel gemaakt heb mag ik er vijf minuten op gaan zitten !!! (lacht) Bij ons in't fabriek worden er duizend stoelen per dag gemaakt. Iedereen maakt een bepaald stuk van een stoel. Die worden dan bijeengebracht. Het is niet direkt een prettig werk, maar wat moet je anders doen? Het is altijd beter dan doppen. We werken daar met drie Marokkanen. Sommige Belgen kunnen wel eens vervelend doen. Ze hebben niet graag vreemdelingen. Maar dat verschilt van de één tot de andere. Ze zijn niet allemaal zo. Dat is zoals met de Marokkanen. »

Mohammed : « Als er één Marokkaan slecht is, zeggen de Belgen: alle Marokkanen zijn slecht. Dat is niet waar. Als je aan een Belg vraagt: welke vreemdelingen er slecht zijn, dan zal hij zeggen: de Marokkanen. »

Said A. : « Ja ze zeggen: er zijn veel te veel vreemdelingen in België, maar vooral de Marokkanen zijn slecht. »

Mohammed Hi. : « 't Is altijd zo dat de Marokkanen het vuil en zwaar werk moeten doen. In 1962 zijn de vreemdelingen naar België gekomen om in de

mijn te werken. Tot 1965. Daarna mochten de Marokkanen ook elders gaan werken. De Belgen willen dat werk niet doen.

Bij ons op 't fabriek komen de Marokkanen dikwijls om werk vragen. De meestergast vraagt zijn pas en schrijft zijn naam op. Als er echter een Belg komt na die Marokkaan, dan neemt hij die aan. De Belg mag direkt beginnen. Als jij een Belg bent en ik ben een vreemdeling, dan zul jij altijd 't beste werk kunnen nemen. Een vreemdeling kan niet zeggen: ik doe dat werk niet. Ik ga naar huis. Nee, je moet pakken wat je krijgt. Anders krijg je nog een slecht briefje en mag je acht weken stempelen zonder dopgeld. »

« Ik ben naar den dop moeten gaan in de Pelikaanstraat, verleden jaar. Ik kwam met zo een briefje van de baas, ook zo een slecht briefje. Ik had voor de vakantie in juni aan de baas van de steenkapperij — ik ben steenkapper van beroep — gevraagd of ik voor twee maanden met vakantie kon gaan. Dat kon. Ik ging voor twee maanden naar Marokko. Maar toen ik ginds was ben ik ziek gevallen. Ik stuurde een briefje naar de baas, dat ik ziek was. Ik kom terug en ik zeg hem: hoe zit het? Hij zegt: ik heb geen werk. Hier heb je uw papieren. Je kunt gaan doppen ... Ik ga naar de Pelikaanstraat: Marokkanen godverdomme, jullie willen niet werken. Wat komen jullie hier doen. Jullie komen alleen maar voor den dop. Ik heb dan 6 weken gedopt zonder te trekken. Ik kreeg een briefje van het Ministerie dat ik niet kon trekken. Ik ben echter in den bond. Die behandelen die zaak voor mij. Ik moet wachten op het dossier. Voor ander werk heb ik moeten naar St. Niklaas gaan en naar Hasselt. Dat was in de winter. In

januari van dit jaar. Ik was pas terug van Marokko. Ik heb niet zo gemakkelijk werk gevonden. Ik heb me op veel plaatsen laten inschrijven. Van sommige heb ik nu nog steeds geen antwoord ... (lacht). »

Ahmed : « Ik werkte vroeger bij Peersman. In de vleesfabriek. Dat is een grote schurk. Ik heb daar een ongeval gehad en hij wou daar geen schadevergoeding voor betalen. Hij wilde dat ik een briefje tekende dat ik niet aan de machine stond. Ik lag veertien dagen in het hospitaal ... Hij wilde de papieren voor de verzekering en de mutualiteit niet in orde brengen. Toen ik daarna terug ging werken, beloofde hij een premie als we sneller zouden werken. Per kilo vlees die we per dag meer konden uitbenen, zou hij een bedrag betalen. Ik trachte zo snel mogelijk te werken. Toen ik daarna de premie vroeg, zei hij dat ik niet snel genoeg gewerkt had. Ik legde me daar bij neer. De volgende dag beende ik echter maar zeventig kilo uit in één dag ... De morgen daarop lag een ontslagbrief in mijn bus. Ik heb hem nog bedankt en ben het afgetrapt. Ik werk nu in de tomaten. Het is beter dan in de fabriek. De patroon is vriendelijk. Ik werk daar alleen met de baas en zijn vrouw. »

Omar : « Ik ben nu twee weken werkloos. Ik heb een arbeidsvergunning A en kan dus lang doppen. Maar ik ben zeker al wel op tien, vijftien plaatsen geweest om werk te zoeken. Zelfs in Genk ben ik al geweest. In de Ford-fabrieken. Maar alles is vol. Ik werkte vroeger in de bouw, en zoek nu ook werk in de bouw. Maar elders ook. »

Mohammed Ben Ha. : « Er zijn veel vreemdelingen werkloos. Maar dit zegt niets. Er zijn ook veel Belgen werkloos. »

Mohammed Hi. : « Ik vind het stom dat Frankrijk zijn vreemdelingen terugstuurt. Als nu iemand uit Marokko in Frankrijk aan de machine gaat werken. Hij werkt daar 5, 6, 8 jaar. En nu ineens sturen ze hem naar huis. Dat is niet juist. Ze moeten hem behandelen als een Fransman. Hij werkt toch ook 40 uren per week als een Fransman. En nu ineens ... »

Mohammed : « Er is te weinig werk. Voor mij is het goed daar terug te keren. Dat speelt geen rol. »

Dhito : « Voor u ja, voor u ... »

Mohammed : « Waar ben ik geboren? Waar ben ik opgegroeid? Ik ben in Marokko geboren, niet in België. »

Dhito : « Waarom ben je er dan niet gebleven, waarom ben je dan naar hier gekomen? Als je daar even goed kunt leven als hier, dan moet je toch niet naar hier komen. »

Mohammed : « Er zijn er toch veel die in Marokko blijven. En er zijn er toch ook veel die terugkeren? »

Dhito : « Degenen die niet naar hier kunnen komen blijven daar. En de Marokkanen die terug keren hebben geld genoeg. »

Mohammed : « Ik ken hier veel Marokkanen die zonder werk zitten. 't Is toch beter dat ze dan in Marokko blijven. Als er weinig werk is, kan je hier toch niets doen. »

Dhito : « Maar waarom ben je dan hier? Je kunt toch zelf weggaan? Er is hier nu toch te weinig werk ... »

Said A. : « Ja, er is hier weinig werk. Je kunt alleen aan werk geraken als je veel geld hebt. Gisteren ben ik naar Métallurgie Hoboken geweest. Zonder geld geraak je daar echter niet binnen. Daar zeggen ze: als je 5000 frank geeft, kun je morgen beginnen werken. »

Mohammed : « In Ford Genk heb ik hetzelfde voor gehad. Vorig jaar. Als je daar geen geld geeft, geraak je niet binnen. Ik heb dat daar twee maal meegemaakt. »

Said A. : « In Métallurgie moet je aan de portiers, een Turk of een Vlaming, geld geven. Anders kom je er niet in. »

Mohammed : « In de Ford-fabrieken was dit hetzelfde. Een Turk aan de fabriek zei : Ik ben de baas. Je moet me geld geven. Ik zei : Je bent een Turk, je bent geen Belg. Je bent de baas niet. Er is geen werk, zei hij. Ik kon daar moeilijk ruzie maken. En ik ben dan maar teruggekeerd. Later ben ik nog eens teruggegaan. Daar stond toen een Belg. Hij moest de pas zien en de arbeidsvergunning. Ik moest in Genk komen wonen. Ik ga naar de politie en zeg dat ik werk gevonden heb, en in Genk wil wonen. Dan ga ik weer naar Genk, naar de Ford. En verdorie, die rotzak van een Turk stond daar weer. Ik ben onmiddellijk naar de politie teruggekeerd om te verklaren dat ik toch niet in Genk ging wonen ... »

Said A. : « Ik weet dat in 1966 sommige vreemdelingen 300 frank moesten betalen om in de Métallurgie binnen te geraken. Het waren er veel ... »

Mohammed : « De mensen zijn toch wel zot. 't Is toch lomp dat we geld moeten geven om er te krijgen !!! »

Said A. : « Ik heb verleden jaar gewerkt in Métallurgie. Als je daar op

verlof gaat voor twee maanden en je komt twee dagen te laat terug, dan kom je er niet meer in. Twee dagen te laat en je bent afgedankt. Gedaan met werken. »

Mohammed : « Ik blijf bvb. twee jaar in België werken. Daarna wil ik naar Marokko op verlof, en ik heb maar drie weken. Drie weken is toch veel te weinig ! We kunnen dan nauwelijks één week ter plaatse blijven. »

Said A. : « Als we echter langer willen wegblijven, twee maanden, geeft dat allerlei moeilijkheden met de werkgever. »

Mohammed : « Aan den dop zijn er ook wel vreemde toestanden. Hier in Borgerhout moeten de vreemdelingen afzonderlijk gaan stempelen. Ze denken zeker dat we olifanten zijn. Wij zijn toch zoals de Belgen. Wij zijn mensen. »

Said A. : « Soms is de dop nogal vroeg. Dat verschilt van dag tot dag. Als je wat te lang slaapt kom je te laat. Als je één keer te laat komt krijg je nog een stempel. Maar de tweede keer niet meer. Soms moet je ver weg, werk gaan zoeken. Dan kom je te laat en je krijgt geen stempel meer. »

Mohammed Ben Ha. : « Sommige Ma-

rokkanen hebben zoveel zorgen om hun hoofd dat ze naar Marokko teruggaan. Ikzelf werk één of twee jaar in België en dan ga ik in verlof naar Marokko. Als ik in Marokko kom zeg ik, ik blijf in Marokko. Maar ik kom weer terug naar België. Als ik in België ben zeg ik, ik blijf in België. Ik ga niet meer terug naar Marokko. »

Mohammed : « Ik kan het niet goed uitleggen. Maar ik vind het beter in Marokko. Ik kan daar goed slapen en eten. Het is er warm en er is goed water. Hier in België moet ik om vier uur 's morgens op om te werken. En dan moet ik nog zelf iedere dag eten maken. Het is wat teveel. Als mijn moeder hier was zou 't beter zijn. Als je alleen bent moet je alles zelf doen, naast je werk. Wassen en eten maken ... Het is toch aan de vrouw om te wassen, niet aan de jongens ... »

Ahmed : « Ik ben hier ook alleen met mijn vader. Maar die keert volgend jaar terug naar Marokko. »

Mohammed : « Er zijn nu veel Marokkanen die terugkeren. »

Said A. : « Ja, er is teveel miserie bij de Marokkanen hier. »

Lieven VANDENBERGHE
Miek AERTS

Ik wil bareel

Als je BAREEL verder wil ontvangen, vul dan deze strook duidelijk en volledig in.

Naam :
Adres :
Woonplaats : postnummer :
Functie :

Denkt voor een gratis abonnement op BAREEL in
aanmerking te komen om volgende reden :

.....
.....
.....

Op te sturen naar : Administratie BAREEL
Kogelstraat 34
1000 Brussel

voorpublicatie

Gastarbeiders, lotgenoot, landgenoot ?

10 jaar gastarbeidersstrijd in België.

In februari-maart 1978 verschijnt opnieuw een Kritak uitgave over gastarbeid. De auteurs zijn Albert Martens en Miek Aerts. Ze stonden ons toe een stuk uit de inleiding vooraf te publiceren.

In een eerste hoofdstuk wil het boek (deze) klassepositie van gastarbeiders, zoals die door deze verschillende componenten wordt bepaald, nader toelichten.

Cijfers en statistieken over kwantitatieve en sectoriële tewerkstelling van buitenlandse arbeiders, en over de specifieke arbeidsfunctie die ze waarnemen, bestempelen het immigratiebeleid na 1945 als een geslaagde poging om de secundaire (periferische of marginale) arbeidsmarkt uit te bouwen. M.a.w. immigratie als strategie om primaire jobs, met behoorlijk loon, goede arbeidsvoorwaarden en een zekere stabiliteit, stilaan af te bouwen omdat ze te duur worden. Ze worden dan vervangen door secundaire slechter betaalde jobs, met heel wat minder gunstige arbeidsvoorwaarden, en heel wat minder werkzekerheid. Als concrete mechanismen voor deze afbouw, worden dan ondermeer het georganiseerde contingentensysteem en de tewerkstelling van klandestijnen onder de loupe genomen.

In een tweede hoofdstuk wordt een poging gedaan om een link te leggen tussen de (klasse)positie van de immigranten in het produktiesysteem en hun positie binnen de georganiseerde arbeidersklasse m.a.w. de vakbonden. Dit probleem wordt vanuit verscheidene hoeken bekeken, m.n. hoe enerzijds de vakbonden de immigratie en de migranten bekijken en « aanpakken » en hoe anderzijds, de migranten al dan niet tot de vakorganisaties toetreden.

In hoeverre daar mogelijkheden geschapen worden voor concrete gastarbeidersstrijd, wordt nagegaan langs de syndikalisatiegraad van vreemdelingen, hun plaats binnen het beslissingsapparaat van de vakbonden, en hun berechtiging bij syndikale verkiezingen.

De onthaalstructuren voor immigranten, opgericht op aandringen van syndikale zijde, worden ook even doorgeleefd.

En om dit deel te besluiten worden de recente eisen en actiepunten van vakbondszijde rond een volwaardig vreemdelingenstatuut en rond de gemeenteraadsverkiezingen van 1982 geplaatst naast de dichte sluier van stilte die er, binnen diezelfde vakbondskringen ligt over de essentie van het immigratiefenomeen : de structurele rol in de afbraak van de primaire arbeidsmarkt. Wij willen niet beweren dat de syndikale eisen van onthaalstructuren en garanties voor immigranten, het lot van deze laatsten niet zou verbeteren.

Wel willen we aantonen dat het naar voren schuiven van deze eisen als een alibi door de werknemers kan gebruikt worden. Dit laat de vakbonden toe te beweren dat ze iets voor gastarbeiders doen, maar intussen laten ze het patronale immigratiebeleid en de klasstegenstellingen die hieruit voortvloeien op hun beloop ... Voor de vakbonden kan het probleem van landgenootschap belangrijker zijn dat dat van klassegenootschap.

Hieruit zal ook blijken hoe complex en verward de reacties tussen buitenlandse werknemers en de nationaal georganiseerde arbeidersorganisaties (nationale vakbonden) kunnen zijn. Deze verwarring is o.m. te wijten aan het feit dat de klassenstrijd steeds een economische strijd is (op bedrijfs- en sectorieel niveau) en terzelfdertijd ook een politieke strijd (op het niveau van de wetgevende, de uitvoerende en de gerechtelijke machten). En als de economische strijd wel door klassegenoten gevoerd kan worden, is de politieke strijd toch uiteindelijk maar aan landgenoten voorbehouden.

Nu kunnen buitenlandse werknemers wel klassegenoten zijn : maar zij zijn in geen geval landgenoten. De vraag stelt zich dan in welke mate niet-landgenoten nog klassegenoten kunnen genoemd worden. De vakorganisaties roepen wel voortdurend dat zij niet « aan politiek doen », maar zij zijn

enerzijds gedwongen de organisatie van syndikale verkiezingen aan het parlement toe te vertrouwen en voor hun buitenlandse leden het gemeentelijk stemrecht te vragen...

In een derde hoofdstuk worden dan enkele grote sociale conflicten waar immigranten een belangrijke rol speelden, geanalyseerd.

Bij conflicten in de Citroënfabriek te Vorst, bij Michelin, of tijdens de grote mijnstaking van 1970, valt de deelname van gastarbeiders aan de stakingsbeweging niet meer te ontkennen. Belemmeringen in burgerlijke en politieke rechten verhinderen dus niet altijd dat gastarbeiders opkomen voor hun rechten als werknemers.

Doorheen de wirwar van patronale en syndikale standpunten, doorspekt met het kritisch geluid van menige strijdorganisatie, komt één ding duidelijk naar voren : in deze sociale conflicten staat de immigrant solidair naast zijn Belgische kollega.

Ook wanneer het specifieke problemen betreft, eigen aan zijn situatie, is de immigrant niet wars van concrete strijdmethoden. De stakingen bij Henri-cot rond huisvestingsproblemen, bij de S.T.I.B. in Brussel rond promotiekansen, en in een Limburgse mijn rond bedrijfsgeneeskunde, liegen er niet om.

Gastarbeiders zijn klassegenoten van de Belgische arbeiders, ze nemen deel aan de arbeidersstrijd, maar ze zijn en blijven vreemdelingen.

De acties rond het niet-landgenoot-zijn van immigranten worden tenslotte in een vierde hoofdstuk behandeld.

Ze spitsen zich toe op de administratieve en juridische moeilijkheden waarmee immigranten te maken krijgen, en ze spelen zich af op twee niveau's : de acties rond de reglementering van de verblijfsvergunning (vreemde studenten), en de acties rond de reglementering van de produktiefunctie van de gastarbeider zoals regularisatie en het verkrijgen van arbeidsvergunningen ...

Ook hier worden weer de patronale, syndikale en actiegroepjes' standpunten naast elkaar geplaatst.

dokumentatie

Dossiers :

Travailleurs Belges ... travailleurs immigrés ... mêmes droits ... pour un même combat ! 23 blz, 30 F.
Dossier E.P. nr 20 van de Commission Nationale « Immigrés » des Equipes Populaires.

- pourquoi des immigrés ?
 - un statut juridique pour les immigrés.
 - le droit de vote pour les immigrés.
 - schemas de réunion.
- Te bestellen bij : Equipes Populaires, 121 rue de la Loi, 1040 Bruxelles. tel. 02/7356050

Landenschrift, dossier Amnesty International, 16 blz.
Over de opsluitingen en folteringen onder het regime van Hassan II in Marokko.

Te bestellen : Amnesty International, Blijde Inkomstraat 98, 3000 Leuven.

Werkloosheid en Gastarbeid, Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking — Onthaalcomité voor gastarbeiders van Brabant, 29 blz, 30 F
— ontwikkelingsproblematiek en gastarbeid.

- gastarbeid en werkloosheid.
- de werkloosheid van de vreemdelingen
- de werkloosheid van de vreemdelingen in Brussel, Halle, Vilvoorde.
- de rechtspositie van de werkloze vreemdeling.
- werkloosheid en racisme.
- immigratiestop, onthaal en ontwikkelingsbeleid.

Te bestellen bij : Onthaalcomité voor Gastarbeiders van Brabant, Kogelstraat 34 te 1000 Brussel. Tel. 02/511 32 66.

Onderwijsdossier m.b.t. gastarbeiderskinderen die basisonderwijs volgen in Vilvoorde, Trees Castelein, 1977, 72 blz, 60 F.
— Dit « onderwijsdossier » is samengesteld uit twee delen. In het eerste deel wordt achtergrond-informatie gegeven die zal toelaten de gegevens van dit dossier beter te situeren.

— het tweede deel omvat :

- a. de bespreking van een aktie-onderzoek waarbij zoveel mogelijk ouders en kinderen van buitenlandse werknemersgezinnen die

het basisonderwijs volgen, bevestigd worden.
b. oplossingsalternatieven waarbij duidelijk prioriteiten voorgesteld worden.
c. slotbedenking waarbij de problematiek verruimd wordt tot alle kinderen uit het basisonderwijs uit minder bevoorrechte milieus.

Te bestellen : O.C.G.B., Kogelstraat 34 te 1000 Brussel 02/511 32 66.
Dienst voor Migranten, Mechelsestraat 9 te 1800 Vilvoorde. Tel. 02/251 10 33.

Boeken :

Internationale Arbeidsmigratie, Rinus Penninx en Leo Van Velzen, Sunshrift 124, 107 blz, 135 F.

- Uitstoting uit « thuislanden » en maatschappelijke integratie in « gastlanden » van buitenlandse arbeiders.
- kaste-vorming in Nederland ?
- buitenlandse arbeiders in de Nederlandse economie : ontwikkelingen en beleid.
- een vergelijking met de beleidsonontwikkelingen rond gastarbeid in de Bondsrepubliek Duitsland.
- Bijdrage tot de theorie over internationale arbeidsmigratie : de export van arbeidskrachten m.n. vanuit een plattelandsdistrict in Centraal-Turkije.
- de kontekst van migratie, histories beschreven.

Te bestellen : « SUN » — Socialistisch Uitgeverij Nijmegen.

Brochures :

De lange arm van Koning Hassan dossier Amicales, de activiteiten van een Marokkaanse spionageorganisatie in Nederland, Marokko Komitee, Nederland, 52 blz, f. 5 of f 6,70 bij toezending.

- De Amicales is in naam een Marokkaanse kulturele vereniging en is in een aantal landen van West-Europa actief. In feite is het echter een organisatie die moet proberen om Marokkanen die in het buitenland werken ervan af te houden democratische ideeën op te doen. Daarbij worden intimidatie en geweld niet geschuwd.

Te bestellen : Ordeman Drukkerij-Uitgeverij, Rietvinkstraat 9, Rotterdam Nederland. Giro : 1705582 met vermelding « Dossier I ».

Rapporten :

Onthaal voor migranten : een fase in een onbedoeld proces van structurele minorisering., Masui, M., Sociologisch Onderzoeksinstituut, K.U.L., maart 1977, 29 blz.

- inleiding :
- omtrent het fenomeen intercontinentale migratie.
- omtrent het fenomeen onthaal voor migranten.
- studie-object
- methode en bevestigingstechniek
- onderzoeksterrein
- analyse :
- analyse van de positie « onthaal voor migranten »
- analyse van de functie van de onthaalcentra
- het achterliggende onthaalconcept
- conclusies en literatuur

Te bestellen : Sociologisch Onderzoeksinstituut, afdeling gezinssociologie, E. Van Evenstraat 2B 3000 Leuven.
Onthaalcomité voor Gastarbeiders van Brabant Kogelstraat 34 te 1000 Brussel.

Système d'observation permanente des migrations, Belgique 1976, Dumon, W.A., Devel, G., U.C.L., Sociologisch Onderzoeksinstituut, 37 blz.

- flux d'immigration
- état des stocks et evolution de l'emploi des étrangers
- le chômage des étrangers
- opinions et positions sur la question des immigrés
- rapports avec les pays d'émigration
- hypothèses à moyen terme

— bibliographie, notes ...

Te bestellen : Sociologisch Onderzoeksinstituut (S.O.I.). E. Van Evenstraat 2B 3000 Leuven.

Tijdschriften :

Jeugd en Samenleving, jg. 7, nr. 9, themanummer gastarbeid, 100 blz, 110 F/nummer.

- vormingswerk met buitenlandse jongeren
 - vrijwilligerswerk met buitenlandse arbeiders ; een druppel op een gloeiende plaat ?
 - dilemma's vragen om een keuze ; notities van een welzijnswerker bij een stichting voor buitenlandse werknemers
 - belangengroepen bij beleidsvorming rond buitenlandse arbeiders in Nederland.
 - inleiding in literatuur
 - balans
 - het roerend afscheid van de welzijnsroes
 - kommentaar : degelijk en verantwoord peuterwerk voor alle peuters en hun ouders
 - in de marge : CRM en NCB contra redactionele onafhankelijkheid
 - publikaties, mededelingen, ...
- Te bestellen : Administratie Jeugd en Samenleving, A. van de Wielelei 17, 2100 Deurne.

Nu, 1977, nr 8 en 9, dossier gastarbeid, maandblad van de jongsocialisten, 28 blz, 15 F/nummer.

- gastarbeiders en gemeente 1 : in deze tekst wordt van volgende invalshoeken uitgegaan : de provinciale situatie, huisvesting, gezondheid, onderwijs.
 - gastarbeiders en gemeente 2 : maatschappelijke dienstverlening, inspraak en participatie, voorstel. gastarbeiders zijn wegwerpmensen.
- (de artikelenreeks schets de situatie in Oost-Vlaanderen, vnl. in Gent).
Te bestellen : « Nu », maandblad van de Jongsocialisten, Keizerslaan 13 te 1000 Brussel.

Artikelen :

Brussel is anders, Monteyne, A., Zij hebben een mond maar mogen niet spreken ... kort pleidooi voor een strategie van ontvoogding van onze etnische minderheden, Leman, J. Nationale vakbonden en immigratie, Ducoli, B. en Panciera, S. verschenen

in « Kultuurleven 77 », maandblad voor Cultuur en Samenleving, nr 7, september 1977, 90 blz, 60 F.
Te bestellen : v.z.w. « Kultuurleven » Ravenstraat 112 te 3000 Leuven

Tijdschriften rond « gastarbeid » :

Objectif Immigrés, tweemaandelijkse tijdschrift van S.C.I. (Service Civil International), Vanderkindere straat 51 1180 Brussel. Abonnement : 300 F.

MRAX-Information, tweemaandelijkse tijdschrift van Mouvement contre le racisme, l'antisémitisme et la xenofobie, Poststraat 37 te 1030 Brussel.

Motief, maandelijks tijdschrift van SPB (Stichting Publikaties Buitenlanders), Oude Gracht 46 bis Utrecht, Nederland. Abonnement : Motief is gratis voor iedereen die — al dan niet bezoldigd — direkt ten dienste staat van buitenlanders. Anderen kunnen zich abonneren : f 20/jaar.

Gastonderwijs, tweemaandelijks informatieblad over onderwijs aan buitenlandse kinderen en volwassenen van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen. Centrale dienst Voorlichting, R. Meyer, Nieuwe Uitleg 1 Den Haag, Nederland.
(scholen en « andere instellingen » kunnen een gratis abonnement krijgen op dit tijdschrift).

Perifeer, tweemaandelijks informatieblad van een aantal Stichtingen Welzijn Buitenlandse Werknemers, Stichting BBW, Rijk en Lek, Westhaven 33, Gouda, Nederland. Abonnement : gratis.

Marokko-Bulletin, tweemaandelijkse uitgave van het Marokko-Komitee Nederland, Amaliastraat 5-7 Den Haag, Nederland. Abonnement : f 12,50/jaar.

Turks Nieuws, vertalingen van artikelen uit de Turkstalige dagbladen en uit het maandblad « Ilke », verschijnt maandelijks. Uitgegeven door het Nederlands Instituut voor Turkologie en Turkijekunde, Postbus 2173 Leiden, Nederland. Abonnement : N.C.B., Postbus 13313, Utrecht, Nederland.

De Marokkaanse Arbeider, uitgave van KMAN (Komitee Marokkaanse Arbeiders Nederland), F. Bolstraat 39 Amsterdam Nederland.

Bülten-Bulletin, maandelijks uitgave van Agence Info-Turk, Coodiff, 561 Ninooofse Steenweg 1080 Brussel. Abonnement : 100 F.

Proefschriften :

Les travailleurs Turcs et la santé, réflexions générales sur la situation dans l'agglomération Bruxelloise, De Briey, Ph., juni 1977, U.C.L., faculté ouverte de politique économique et sociale.

Het opzetten van een projekt met Marokkaanse gastarbeiders te Willebroek, De Bruycker, R., 1977, Hoger Instituut voor Maatschappelijk Werk, 2000 Antwerpen.

Gastonderwijs — onderwijslast, onderwijsprojekt te Vilvoorde, Proot, J., 1977, Hoger Instituut voor Maatschappelijk en Cultureel Werk (HIMCW), Poststraat 111 te 1030 Brussel.

Politieke vluchtelingen in België, de juridische bescherming en de psychosociale begeleiding, Wesseling, M., 1977, Taal- en Handelsleergangen Willemsfonds, Brussel.

Solidarisering van immigrantenvrouwen tot bewustwording en zelfverantwoordelijkheid, vrouwenwerking buurtwerk-noordwijk Brussel, Derynck A., 1977, Instituut voor Psychosociale Opleiding, Doorniksesteenweg 145, 8500 Kortrijk.

Une politique pour les immigrés en Wallonie, Parmentier M., 1977, ISCO-Tiers-Monde, Wetstraat 121, 1040 Brussel.

opt beknopt beknopt beknopt beknopt be

V.O.C.O.M.

Op 16 december jl. werd in het Kasteel van Ham het Vlaams Overlegcomité Opbouwwerk Migratie (v.z.w.) gesticht. Het V.O.C.O.M. moet beantwoorden aan de behoefte tot coördinatie van het opbouwwerk met migranten. Behoeft die vooral bij de verschillende bestaande regionale of plaatselijke initiatieven met, of ten behoeve van migranten werd gevoeld. Het Ministerie van Nederlandse Cultuur bleek van die noodzaak overtuigd, en werd bereid gevonden het V.O.C.O.M. te financieren.

Het V.O.C.O.M. krijgt niet alleen een nationaal sekretariaat, maar wordt ook provinciaal gestimuleerd. Zo krijgen de provincies West- en Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg een nieuwe vrijgestelde toegewezen.

Het doel van de vereniging is :

- bij te dragen tot het welzijn van de migranten in Vlaanderen en Brussel, waaronder begrepen, zoveel mogelijk samen met migranten, het opkomen voor en veilig stellen van hun rechten.
- de coördinatie, de advisering, samenwerking en andere dienstverlening ten aanzien van instellingen, instanties, verenigingen en groepen die, plaatselijk, regionaal, provinciaal of nationaal georganiseerd, zich specifiek toeleggen op de behartiging van het welzijn van de migranten in Vlaanderen en Brussel, respectievelijk op aspecten daarvan, of, die anderzijds van belang kunnen zijn om die doelstellingen te bereiken.
- hierdoor bij te dragen tot de evolutie van het opbouwwerk met en onder migranten in Vlaanderen en Brussel, en in dit kader vooral de bestaande en startende initiatieven van opbouwwerk te steunen en te helpen uitbouwen.

— om dit alles mogelijk te maken zal studiewerk onontbeerlijk zijn, zowel op eerder korte termijn ten behoeve van de bestaande initiatieven, als ten behoeve van het opbouwwerk met en onder migranten in het algemeen op langere termijn.

Voorzitter is Jan Vranken, en Hugo Swinnen werd nationaal vrijgestelde. Adres : Kogelstraat 34 te 1000 Brussel. Tel (02)511 32 66.

Spitaels

Als reactie op het wetsvoorstel dat de heer Mundeleer (Brussels liberaal volksvertegenwoordiger) van plan was in te dienen, en dat de terugwijzing inhoudt van vreemdelingen (niet E.E.G.-ers die nog geen vijf jaar in België verblijven, en meer dan zes maand werkloos zijn), zei de socialistische Minister van Tewerkstelling en Arbeid Spitaels dat dergelijke voorstellen moreel onverantwoord zijn ...

De Minister verwees trouwens naar het geringe succes van eenzelfde maatregel in Frankrijk (les mesures Stoléru). De Minister zou zelfs van plan geweest zijn om de aan zijn Ministerie verbonden Adviserende Raad voor de Immigratie samen te roepen, om daar zijn standpunt kenbaar te maken.

Veel haast om deze Raad bijeen te roepen, inzake de afwerking van de nota betreffende de « immigratiepolitiek » heeft de Minister anders niet. De discussie daarover sleept nu al twee jaar aan. Verwacht de Minister misschien te veel vragen rond de migratie « stop » ?

Folklore of gevaar

Naast « liberale » voorstellen zijn er ook de provokaties van uiterst rechts. Groepjes als de Vlaamse Militanten Orde en de Voorpost hadden onder de

leuze « Neen aan de ontaarding van ons volk » een betoging gepland in de Antwerpse gemeenten Borgerhout en Berchem. Na een aanvankelijk verleende toelating bezweken de burgemeesters van deze gemeenten voor het protest en verboden ze de voorziene betoging.

Het V.M.O. betoogde toch. Tijdens de betoging werd een pamfletje verspreid waarin de V.M.O. een grote schoonmaak belooft. Het Anti-Fascistisch Front vond het nodig op de provokatie in te gaan en tegen te betogen. Het kwam net niet tot incidenten.

Verschillende organisaties hadden ondertussen onder de bevolking van Borgerhout pamfletten verspreid, waarin geantwoord werd op vragen als : nemen gastarbeiders ons werk af ? profiteren gastarbeiders van onze sociale zekerheid ? Maken ze onze straten onveilig ? Het pamflet besluit : « Het gaat niet op dat bepaalde groepen trachten de Belgische en vreemde arbeiders tegen elkaar op te zetten. Zowel Belgen als vreemdelingen zijn slachtoffer van de crisis, het is onrechtvaardig de schuld aan één van de twee te geven.

Het zou onmenselijk zijn de Vreemdelingen naar huis te sturen nu men ze niet meer zo nodig heeft.

Van de andere kant mogen we ook niet blind zijn voor de problemen die er zijn. Zeker in Borgerhout, een gemeente met gastarbeiders. Ze hebben andere leefgewoonten, een andere cultuur. Daarom verstaan we hen soms verkeerd en begrijpen we soms moeilijk wat zij doen. Maar toch zijn er veel punten van gelijkheid. We wonen in dezelfde wijken en straten in Borgerhout, we kennen dikwijls dezelfde problemen. In plaats van elkaar te wantrouwen, moeten we komen tot solidariteit tussen Belgen en gastarbeiders. »